

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,สำนักงาน. รายงานการประเมินผล ใน แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 – 2539). กรุงเทพมหานคร:สำนักนายกรัฐมนตรี, มปป..
- จริยาภรณ์ สกุดพราหมณ์. การศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครูอนุบาลที่ใช้แนวการสอนแบบธรรมชาติ : กรณีศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- จิระพันธ์ พูลพัฒน์. แนวคิดและแนวทางปฏิบัติในการสอนแบบมอนเตสซอรี. ใน การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย (3-6 ปี) : แนวคิดของกลุ่มนักการศึกษา, หน้า 40 –43. กรุงเทพมหานคร:เซเว่นพรินติ้ง กรุ๊ป, 2542.
- เจนจิรา คงสุข. การพัฒนาโปรแกรมการศึกษาสำหรับผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายของเด็กวัยอนุบาลด้วยรูปแบบการให้ประชาชนในชนบทมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- ชูลี ช่วยเอื้อ.การใช้แนวการจัดการระดับการศึกษาระดับอนุบาลศึกษาในโรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2533.
- ทิตนา แคมมณี. การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง:โมเดลชิปปา. วารสารวิชาการ (2542) : 2-6.
- ทิตนา แคมมณี. คู่มือการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์สำหรับผู้นำชุมชน.กรุงเทพมหานคร:บูรพาศิลป์การพิมพ์, 2522.
- นิตยา ประพฤติกิจ. การพัฒนาเด็กปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์โอเดียน ส โตร์, 2539.
- นุดอนงค์ ทัดบัวขำ.การศึกษาบทบาทของครูในการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของเด็กวัยอนุบาล ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี.วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ,2540.

- ประยูรศักดิ์ มงคลประสิทธิ์. การศึกษาการจัดกิจกรรมการพัฒนาคณากรในโรงเรียนประถมศึกษา ตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษากันพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- ประวิต เอราวรรณ์. การเตรียมสร้างพลังอำนาจครู : การวิจัยแบบสนทนากลุ่ม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- พัชนี เศษประเสริฐ. แนวทางการพัฒนาครูประจำการของกรมการฝึกหัดครู. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.
- พัชรี ผลโยธิน. การสอนแบบโครงการ. ใน การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย (3-6 ปี) : แนวคิดของกลุ่มนักการศึกษา, หน้า 76-77. กรุงเทพมหานคร:เซเว่น พรินติ้ง กรุ๊ป, 2542.
- ภรณ์ คุรุรัตน์. การสอนภาษาโดยองค์รวม. ใน การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย (3-6 ปี) : แนวคิดของกลุ่มนักการศึกษา, หน้า 85-88. กรุงเทพมหานคร:เซเว่น พรินติ้ง กรุ๊ป, 2542.
- ภรณ์ คุรุรัตน์. กระบวนทัศน์ใหม่ของการศึกษาปฐมวัย. ใน การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย (3-6 ปี) : แนวคิดของกลุ่มนักการศึกษา, หน้า 5-6. กรุงเทพมหานคร:เซเว่น พรินติ้ง กรุ๊ป, 2542.
- ชนัด คุ้มจิต. การพัฒนาครู. กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์ไอ เอส พรินติ้ง เฮ้าส์, 2535.
- เขวพา เฉชะคุปต์. การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์แม็ค, 2542.
- วรรณาท รักสกุลไทย. หลักสูตรไฮ/สโคป. ใน การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย (3-6 ปี) : แนวคิดของกลุ่มนักการศึกษา, หน้า 55-58. กรุงเทพมหานคร:เซเว่น พรินติ้ง กรุ๊ป, 2542.
- วิชาการ, กรม กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 (อายุ 3-6 ปี). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2540.
- สมพร เสวีวัลลภ. การศึกษาสภาพและปัญหาการพัฒนาบุคลากรโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- สิริมา อนันตภิญโญ. แนวคิดสู่แนวปฏิบัติ : แนวการจัดการประถมศึกษาปฐมวัยศึกษา (หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพมหานคร:ศูนย์การพิมพ์ดวงกลม, 2538.
- สุภางค์ จันทวานิช. การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- สุภางค์ จันทวานิช. วิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- สุภางค์ จันทวานิช. เอกสารประกอบคำสอนวิชาการวิจัยภาคสนาม (2403683). ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

- ศุมาลี ขุนจันดี.การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะของผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงเพื่อการเสริมสร้างพลังครูในโรงเรียนประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ ภาควิชาวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- โสภิตอนงค์ บุญช่วย. สภาพการจัดการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ ภาควิชาประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
- हरररर नीलवीशेर. प्ररुमवीशेरकषर : हलकसुतररररनेवप्ररुषीतरी. कुरंगतेहमहानकर:तानकषररररओदेररनसुतोर, 2535.

ภาษาต่างประเทศ

- Brewer, J.A. **Introduction to Early Childhood Education: Preschool Through Primary Grades.** United States: Allyn & Bacon, 1995.
- Chambers, R. and Blackburn, J. **The Power of Participation: PRA and Policy.** *IDS Policy Briefing*, 7 (August 1996): 1-4.
- Cheng, Y.C. **School Effectiveness and School-based management Mechanism for Development,** London: Falmer Press, 1996.
- Crum, G.J. **A Study of the Relationship between Leadership Style and Teacher Empowerment in Schools Involved in Educational Restructuring on Campuses in The Texas Partnership Schools Initiative.** Doctoral dissertation, Department of Education, College of Education, University of Houston, 1995.
- Fleming, S. **Leadership for Teacher Empowerment : The Relationship and the Communication Skills of Principals, Transformational Leadership and the Empowerment of Teachers.** Doctoral dissertation, Department of Educational Administration, Graduate School, University of New Orleans, 1996
- Fullan, M. **The Meaning of Educational Change,** New York: Teachers College Press, 1982.
- Lynn Staley. **Beginning to Implement the Reggio Philosophy.** *Young Children* (September 1998): 20-25.
- Munro, J. **Learning How to Learn: Strategies and Directions.** In the seminar session of the **Incorporated Association of Registered Teachers of Victoria,** pp.1-4. 1993.

- Plunkett, M.M. **Empowerment: A Re-conceptualization and Empirical Investigation.**
Doctoral dissertation, Department of Philosophy, Graduate School, Saint Louis
University, 1994.
- Porter, O.F. [1991] **Teacher Empowerment in an Elementary School.** [CD-ROM]. Abstract
from: ProQuest File: Dissertation Abstracts Item: 19131877
- Ravi I.J. **Participatory Learning and Action.** Record of the workshop conducted at Chiangrai-
Thailand. Bangkok: World Vision of Thailand, 1996 (Mimographed)
- Rosa, B.A. [1996] **Cooperative Teaching in the Inclusive Classroom: A Case Study of
Teachers' Perspectives.** Abstract from: ProQuest File: Dissertation Abstracts Item:
19638771
- Sharp, J.C. [1992] **Empowering Elementary Teachers: Are They Willing and Interested?**
[CD-ROM]. Abstract from: ProQuest File: Dissertation Abstracts Item: 19221860

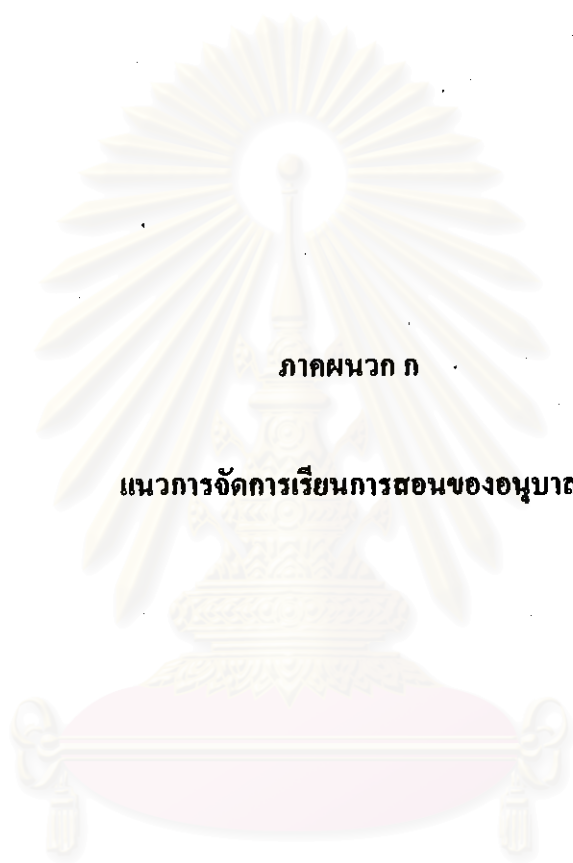

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

แนวทางการจัดการเรียนการสอนของอนุบาล

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แนวกรสังเกตการสอนด้วยตนเอง

- ❖ เราตั้งใจที่จะสอนเรื่องอะไรกับเด็ก
- ❖ เราจัดเตรียมสื่อการสอนอย่างไรบ้าง
- ❖ เราได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ ตามแผนการจัดประสบการณ์อย่างไรบ้าง
- ❖ เราจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกทำตามความสนใจอะไรบ้าง
- ❖ เราอธิบายหรือใช้คำสั่งอย่างไรในการให้เด็กทำกิจกรรม
- ❖ เราฝึกให้เด็กทำกิจกรรมด้วยตนเองอย่างไร
- ❖ เราดูแลหรือใช้อารมณ์ขัน
- ❖ เราสังเกตเด็กเป็นรายบุคคลระหว่างที่กำลังทำกิจกรรมอย่างไรบ้าง
- ❖ เราจัดลำดับงานที่ต้องทำก่อน-หลังอย่างไร
- ❖ เมื่อเกิดความสับสน/ไม่แน่ใจ เราหาวิธีแก้ปัญหาอย่างไร
- ❖ เราคิดว่าตนเองมีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการทางการศึกษาปฐมวัยอย่างไร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

แบบวิเคราะห์ตนเองเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการทางการศึกษาปฐมวัยของครูอนุบาล

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบไหนนะ.....ที่เหมือนตัวเรา ? (1)

แบบ ♥ เป็นครูอนุบาลที่คอยดูแล สังเกตสิ่งที่เด็กทำ และคอยชี้แนวทางให้เด็ก ๆ ทำตาม

แบบ ▲ เป็นครูอนุบาลที่รู้สึกว่ารักเด็ก อยากสร้างสิ่งดี ๆ ให้ แต่อธิบายความรู้สึก ไม่ได้ว่าทำไมถึงทำอย่างนั้น

แบบ ❁ เป็นครูอนุบาลที่เห็นว่าเด็กเป็นผู้ที่มีความอยากรู้อยากเห็นและพอใจในพฤติกรรมของเด็กและลักษณะที่เด็กเป็น

(จาก Reflecting Children's Lives โดย Deb Curtis & Margie Carter)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบไหนนะ.....ที่เหมือนตัวเรา ? (2)

แบบ A มีความคาดหวังว่าเด็กจะต้องเปลี่ยนแผนการจัดประสบการณ์จากที่ครูวางไว้ซึ่งครูจะยึดหยุ่นแผนตามความสนใจและความอยากรู้ของเด็ก

แบบ B ยึดอัดใจกับวิธีการสอนใหม่ ๆ และเลือกใช้วิธีของตนเอง

แบบ C เมื่อพบว่าเด็กมีปัญหา รู้สึกว่าต้องเข้าไปช่วยเหลือ

แบบ D ชอบทำงานคนเดียวและมีวิธีในการทำงานของตนเอง

แบบ E ใช้วิธีการสอนตามกิจกรรมที่เคยทำและกำหนดไว้ (ไม่ค่อยชอบวิธีใหม่ ๆ)

แบบ F ปล่อยให้เด็กได้เล่นอย่างอิสระในห้องเรียน และครูจะได้มีเวลาทำงานอื่น ๆ ในหน้าที่ของตนเอง

แบบ G ทำงานอย่างเป็นกิจวัตรประจำวัน ไม่ค่อยคิดมากเกี่ยวกับเรื่องที่สอน

แบบ H ให้เด็กใช้เวลาอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์ที่ครูเตรียมไว้

แบบ I สามารถระบุชี้ปัญหาของเด็กได้เมื่อเกิดปัญหาขึ้น

แบบ J มีความเต็มใจที่จะลองสิ่งใหม่ ๆ หรือวิธีสอนใหม่ ๆ และลงเสียงที่จะสอน (ทั้งที่ไม่แน่ใจว่าจะได้ผลหรือไม่) เพราะหวังให้เด็กได้รับประโยชน์และเกิดการเรียนรู้

แบบ K มองว่าการเล่นอิสระของเด็กนั้นคือเวลาที่เด็กจะได้ผ่อนคลาย ก่อนที่จะครูจะให้ทำ กิจกรรมอื่นต่อไป

แบบ L คิดว่าครูไม่สามารถแก้ปัญหาส่วนตัวด้านต่าง ๆ ของเด็กได้

แบบ M ให้ความสำคัญกับการเล่นของเด็ก วางแผนกิจกรรม จัดเตรียมสภาพแวดล้อม และดูแลเด็กอย่างใกล้ชิดเพื่อที่จะได้เห็นสิ่งที่เด็กทำ

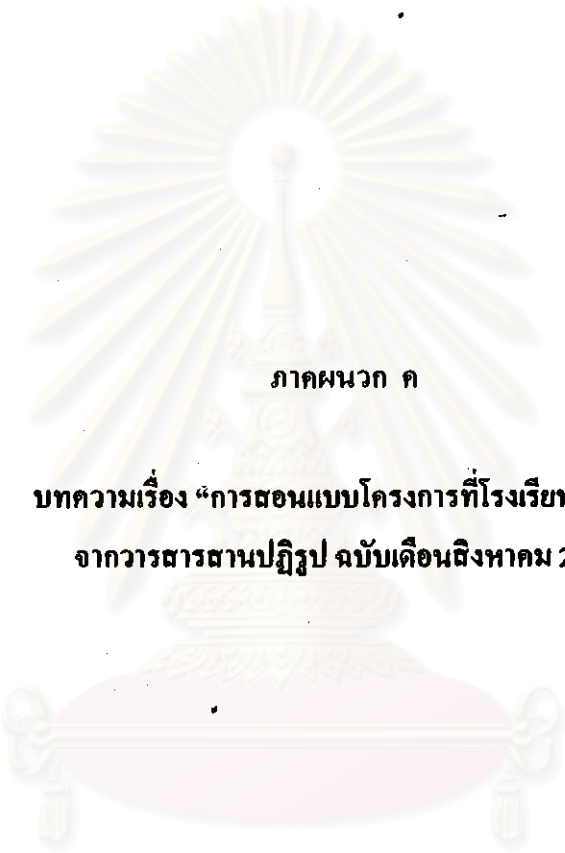
แบบ N หมั่นทบทวนประสบการณ์และการทำงานของตนเองอย่างสม่ำเสมอ

แบบ O คิดว่าปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในห้องเรียนนั้น เกิดได้จากปัจจัยภายนอกอื่น ๆ

แบบ P ต้องการความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงาน คิดว่าสองหัวต้องดีกว่าหัวเดียว

แบบ Q ยอมให้แผนการจัดประสบการณ์เบี่ยงเบนไปจากที่วางไว้ได้ แต่ต้องกลับมาสอนตามแผนที่วางไว้ในภายหลัง

แบบ R มีความยินดีเมื่อถูกไหว้วานให้ช่วยทำงาน และตนเองคิดว่าไม่ต้องขอให้ใครมาช่วยทำงาน

ภาคผนวก ค

บทความเรื่อง “การออกแบบโครงการที่โรงเรียนวนิษา”
จากวารสารสถานปฏิบัติ ฉบับเดือนสิงหาคม 2542

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เรียนแบบ Project Approach ที่ ๖.๖. วนิษา

ชุมศรี รักชานิตพงศ์ ผู้ก่อตั้งโรงเรียนวนิษา

66

ดิฉันไม่เชื่อวิธีที่
โรงเรียนส่วนใหญ่
ทำอยู่ จับเด็กมาขัง
ในคอก ไม่อยากจะ
ใช้คำนี้ แต่มันเป็น
อย่างนั้นจริงๆ บังคับ
เด็กมานั่งนิ่งๆ จำกัด
ศักยภาพการเติบโต
ของสมอง

99

ชุมศรี รักชานิตพงศ์ อาจารย์ใหญ่ และผู้ก่อตั้งโรงเรียน ออกตัวว่า อาจเป็น พื้นฐานการศึกษาในด้านวรรณคดีอังกฤษ ที่สอนให้นักวิเคราะห์ มองเห็นความ ระหว่างบรรทัด และแง่มุมพิเศษ เธอจึง มักมีมุมมองแตกต่างจากผู้อื่นถ้าจะเรียก ว่ามีความคิด 'ขบถ' คงไม่มีผิดนัก และ แน่นนอน...เธอมีความคิดขบถต่อการศึกษา ไทย

'ดิฉันไม่เชื่อวิธีที่โรงเรียนส่วนใหญ่ ทำอยู่ จับเด็กมาขังในคอก ไม่อยากจะ ใช้คำนี้ แต่มันเป็นอย่างนั้นจริงๆ บังคับ เด็กมานั่งนิ่งๆ จำกัดศักยภาพการเติบโต ของสมอง'

โรงเรียนอนุบาลใหม่ในภาพของเธอ น่าจะเป็นที่ที่เด็กได้เล่นอย่างสนุก สนุกพร้อมกับได้เรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ แต่โรงเรียนในเมืองกรุงส่วนใหญ่ที่พบ มา ต้องบังคับจับเด็กมานั่งคัดตัวอักษร ท่องตัวเลข

ช่วงที่หาโรงเรียนให้บุตรสาว อาจารย์ชุมศรีต้องตระเวนเปลี่ยนโรงเรียน มากกว่า 20 โรงเรียนในเวลาปีเดียว สุดท้ายจึงตัดสินใจสอน 'หนูดี' ลูกสาวคนโต ด้วยตัวเอง โดยมีกลุ่มเพื่อนที่สนิทชิดเชื้อ และไว้วางใจอีก 4-5 คน มาร่วมทำ โรงเรียนอนุบาลโดยพ่อแม่ก็ร่วมเป็นครู ด้วย ตอนนั้นคิดว่า ในปีถัดไปก็จะยุบ ชั้นอนุบาล 1 และเปิดสอนชั้นอนุบาล 2 และหยุดไว้เพียงแค่นั้น

แต่แล้ว เธอต้องขยายชั้นเรียน ระดับประถม เพราะเริ่มมีคนสนใจการเรียนการสอนของวนิษา พาลูกมาฝาก ผังให้ดูแล ประกอบกับเห็นว่า เวลาเพียง 3-4 ปี ยังไม่สามารถสร้างความรู้ความ เข้าใจให้กับพ่อแม่ เธอปวดแปลบเมื่อ เห็นผิวบางของหนูน้อยในโรงเรียนคน หนึ่งชั้นอนุบาลเป็นรอยไม้ เธอจึงคิดว่าเธอ ต้องการให้ทุกฝ่ายเข้าใจร่วมกันถึงความ

สำคัญของ 'เด็ก' รวมถึงไม่ต้องการเห็น นักเรียนของเธอที่ผ่านการเรียนมาใน รูปแบบเตรียมความพร้อม ต้องถูกเคี่ยว เชื้อ เร่งเรียน เมื่อไปสมัครเรียนต่อ โรงเรียนอื่น

เรียนแบบ Project Approach

นับตั้งแต่เปิดสอนในยุคแรก การ เรียนในชั้นอนุบาลของวนิษา จะเน้นฝึก ทักษะจากการทำกิจกรรมต่างๆ ตลอด เวลาได้มีการพัฒนารูปแบบกิจกรรมให้ สดชื่นยิ่งขึ้น ปัจจุบัน ชาววนิษาเรียก การเรียนการสอนนี้ว่า project approach ซึ่งอาจารย์ชุมศรีไม่ประสงค์ จะแปลเป็นไทย หรือเรียกว่า 'โครงการ' หรือ 'โครงการ' ตามอย่างที่หลายๆ แห่ง ใช้กันอยู่

โดยวิธีการเรียนนี้ ครูในโรงเรียน วนิษาจะช่วยกันระดมความคิด นำเสนอ หน่วยการเรียนหลัก และภายใต้หน่วย หลักนั้นจะต้องคลุมหน่วยเล็ก ไม่ว่าจะ เป็นครอบครัว ชุมชนของเรา ต้นไม้ พืช มลภาวะ หน่วยการเรียนจะเปลี่ยนไปเป็น แต่ละเทอม เช่น มหาสมุทร ป่าเขตร้อน รนมหไทย แต่ละเรื่องจะสามารถโยงไป ถึงความรู้ต่างๆรอบตัวได้

ในภาคการศึกษาปี เด็กๆ กำลัง สนุกอยู่กับหน่วยการเรียนชุมชนเมือง ห้องอนุบาลทั้ง 4 ถูกสมมติให้เป็นเมือง ต่างๆ - กวางเจา ราชคฤห์ อลาดก้า และ ออยุธยา เด็กๆ สนุกที่ได้เห็นคุณครูแต่ง กายไปตามบทบาทสมมติ

บรรยากาศสดใสของเช้าวันหนึ่ง ที่ห้องอยุธยา เด็กๆกำลังสาละวนอยู่กับ การปั้นบัวลอย บางลูกเล็กเท่าลูกบิด บางลูกยาวๆ รี ๆ บางลูกใหญ่เท่าลูกชิ้น เด็กๆกำลังสร้างสรรค์หน้าตาของบัวลอย ที่ไม่ใช่แบบฉบับของบัวลอยที่ครูเคยเห็น หรือเคยทานที่ไหนมาก่อน เมื่อปั้นเสร็จ

เด็กๆ ไปยื่นออกกันหน้าเตา ช่วยกันหย่อน แป้งที่ปั้นลงในกะทะทองเหลืองที่กำลัง ร้อนพอเหมาะ หลายคนกลัว เอามือถูบ เข้าหาตัวเมื่อไอร้อนมาปะทะมือ ก่อนจะ ค่อยๆ ยื่นมือไปลองใหม่ คราวนี้มีความ ระวังมากขึ้นและกระะยะได้ว่าแค่นี้ ไหน จะปลอดภัยสำหรับตัวเอง

ห้องกว้างๆ เด็กๆ กำลังช่วยกัน สร้างธารน้ำ เขากวางแป้งเปียกผลมสีฟ้า ระบายสี ปาดไปบนพลาสติกผืนใหญ่ดูแล้ว เหมือนคลื่นน้ำ เด็กและครูช่วยกันยกไป พาดไว้เป็นแม่น้ำเมืองกวางเจาระหว่าง สร้างแม่น้ำ ครูก็ชวนคุยต่างๆ นานา "ทำไมคนถึงมาอยู่ใกล้แม่น้ำล่ะคะ?" "ไว้ดื่มเวลาหิวครับ" "เอาไว้ซักเสื้อผ้า" "คน จับปลาในน้ำ" ฯลฯ

เด็กน้อยยกกลับเป็นฝ่ายถามบ้าง "เมืองอื่นมีแม่น้ำเหมือนเราไหมคะ?" "ผมเห็นห้องนั้นก็แม่น้ำเหมือนกัน แต่ เขาบอกว่า เป็นแม่น้ำน้ำแข็ง" เด็กอีก คนซึ่งตอบแทนครู พยายามชี้มือไปอีกห้อง หนึ่ง ที่ห้องนั้น เด็กๆ ใจจดใจจ่อกับการจะได้ออกไปล่าปลาวาฬ ซึ่งเป็นวิถี ชีวิตของชาวอลาสก้า เมื่อได้เวลาทุกคน

ติดอาวุธในมือ เป็นก้านผักตบชวา หมายถึง มั่นใจต้องล่าปลาวาฬตัวโตให้ได้ ลักพัก ปลาวาฬยักษ์ว่ายวนเข้ามาในโรงเรียน เด็กๆ ครูเข้าล้อมหน้าล้อมหลัง ครูในชุด ปลาวาฬกระดาดวงหนึ่ง เด็กผีนึกกำลัง กันวิ่งไล่ และต้อนเข้าสู่เขตแดนสมมติ ได้สำเร็จ ลักพักนักเรียนห้องกว้างๆ ตามออกมาสมทบและชักชวนกันเข็ด ลิงโต แรกว่าหัวและหางโย้โย้ไปคนละทาง

๖๖

แต่การให้ความรู้ วิชาการนั้น

ไม่ใช่การอัดแน่นความรู้

ใส่สมองเด็ก

แต่เป็นการกระตุ้น

ให้เด็กคิดหาคำตอบ

หลากหลาย เน้นความ

สร้างสรรค์ ด้วยคำถาม

แบบปลายเปิด

๑๑

ก่อนที่เด็กๆ จะปรึกษากันและหาทางจัด ให้ชบวนสิงโตเข้ารูปเข้ารอย

กำลังวิ่งเล่นกันอยู่เพลินๆ ก็ต้อง ระวังเมื่อเห็นแขกผิวคล้ำ เช่นรถโรตี เข้ามาในโรงเรียน ครูผู้เฝ้าดูสำหรับพานักเรียนห้องราชคฤห์ก็รีบออกมาดู กรรมวิธีการทำโรตี บางคนยืนเกาะอยู่ หน้ารถเฝ้าดูแขกทอดโรตีแผ่นแล้วแผ่นเล่า และชวนคุยไปพลาง บางคนว่าไม่สนุก จึงกลับเข้าไปปั้นดินสร้างเมืองในห้อง

หลังได้ออกกำลังกายจนเหงื่อชุ่ม ครูต้อนกลับเข้าห้องเรียน แต่ละห้อง ทำกิจกรรมของตนต่อไป คั้นกะทิไว้ใส่ บัวลอย วาดรูป ตอบลือด เล่นดนตรี จะมีก็แต่นักล่าปลาวาฬที่ยังได้ออกมา เริงร่านอกห้อง ครูอืดนำชบวนเด็กไปยัง ลานโล่งที่ครูใหญ่ให้คนเทน้ำแข็งไว้เติม พื้นรออยู่แล้ว เด็กๆ ตื่นเต้น เข้าไป กระจุกตัวกันอยู่บนพื้นน้ำแข็ง ครูพูดชวน ให้เด็กๆ สัมผัสและชิมชิมความเย็น เยเยือก ลังเกตขนาด จำนวนของก้อน เล็กก้อนใหญ่ มุมใกล้กัน มีอ่างใส่น้ำ และน้ำแข็ง ครูเริ่มตั้งคำถามให้นักเรียน สังเกตถึงการจมน การลอยของน้ำแข็ง

เล่นคือเรียน

ดูเผินๆ เด็กอนุบาลของวนิษาจะ เล่นสนุกกันทั้งวัน ไม่มีครุมาคอยควบคุม ให้ทำอะไรต่อมิอะไรที่ไม่อยากทำ แต่เป็น เพื่อนเล่นที่เขารัก ยอมเป็นปลาวาฬให้ พวกเขาไล่ล่า ยอมเป็นหัวหน้าชบวน สิงโต สนุกสนานราวกับครูเป็นเด็กไปด้วย

แต่พร้อมๆ กับการเล่น เด็กๆ ได้ เรียนวิทยาศาสตร์เรื่องการจมน การลอย ของวัตถุจากการต้มขนมบัวลอยและการ เล่นน้ำแข็ง ได้ออกกำลังกายจากการล่า ปลาวาฬและเข็ดลิงโต ได้เรียนรู้วัฒนธรรม บริโภคจากแขกชายโรตี ได้ฝึกกล้ามเนื้อนิ้วมือจากการสร้างแม่น้ำ บันบัวลอย

ฝึกกล้ามเนื้อนิ้วมือ กับการปั้นขนมบัวลอย

ได้เรียนความแตกต่างทางภูมิอากาศของแต่ละท้องถิ่น

“นั่นแค่ส่วนหนึ่ง เพราะยังมีสารพัดเรื่องราวที่เด็กๆ จะได้เรียนจากเรื่องชุมชนเมือง ระบบการสื่อสารขนส่ง โทรคมนาคม มลพิษ ห้องฟ้า” อาจารย์ชุมศรีเล่าด้วยน้ำเสียงสนุกสนาน

ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้จะต้องมีเนื้อหาครบทั้ง วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคม คณิตศาสตร์ “เวลาสอนเราจะไม่ได้แบ่งเป็นรายวิชา สอนรวมกันไป เพราะฉะนั้น ครูต้องแม่นยำ เด็กจะได้ความรู้อะไร” ครูอินทิสานักแน่น อธิบาย

แต่การให้ความรู้วิชาการนั้น ไม่ใช่การอัดแน่นความรู้ใส่สมองเด็ก แต่เป็นการกระตุ้นให้เด็กคิดหาคำตอบหลากหลาย เน้นความสร้างสรรค์ ด้วยคำถามแบบปลายเปิด เมื่อถามถึงรูปทรงของน้ำแข็ง เด็กไม่ผิดถ้าจะตอบไม่ตรงกันว่า “กลมๆ” “สี่เหลี่ยม” “ยาวแบน” ไม่มีข้อหาจากจรรยาฯ ถ้าเด็กอยากปั้นบัวลอยเป็นเส้นยาวอยากทำขนมกล้วยแบบไม่ใส่กล้วย ไม่ผิดถ้าเด็กไร้เดียงสาทะเล้นตอบว่า ขนมกล้วยทำจากแป้งจ้อหน้ันสันกับนมไฟโรมิลด์ เป็นหน้าที่ของครูต่างหากที่จะช่วยจัดความคิดที่เป็นอันตรายต่อตัวเด็กออกไป และส่งเสริมความคิดที่ดีให้คงอยู่

ที่วินิษาให้ความสำคัญมากกับการเตรียมความพร้อมทักษะด้านต่างๆ ซึ่งเป็นอาวุธสำคัญในการเรียนรู้ เด็กๆ จะได้ฝึกทักษะ ฟัง-พูด-เขียน-อ่าน ที่ไม่ใช่การเขียน-อ่านสัญลักษณ์แต่กินความหมายลึกกว่านั้น เพราะหัวใจของการเรียนรู้ภาษาที่แท้จริงคือ การรู้จักแปลความหมายจากสัญลักษณ์

การฝึกทักษะของวินิษาจึงไม่ใช่การท่องจำที่ใช้สมองข้างซ้ายเพียงข้าง

เดียว แต่ส่งเสริมให้เด็กการทำกิจกรรมเคลื่อนไหวต่างๆ ดนตรี ศิลปะ กีฬา ที่ต้องอาศัยทั้งสมองข้างขวาและซ้ายไปพร้อมๆ กัน

ฟัง ไม่ใช่เพียงการได้ยินและทำตามคำสั่งครู แต่หมายถึงการที่เด็กสามารถประมวลความหมายได้ ครูจะกระตุ้นโดยการเล่านิทาน หรืออัดเสียงต่างๆ ที่มีอยู่ภายในชุมชนใส่เทป ไม้กั้น นกร้อง น้ำไหล หรือเปิดเพลงคลาสสิคระหว่างที่เด็กทำงาน

พูด การพูดคุยจะเป็นการเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติที่สุด เด็กที่มีโอกาสพูดมากและฟังมากจะเป็นเด็กที่มีพัฒนาการไวด้วยเหตุนี้เราจะไม่ได้ยินครูวินิษาสั่งเด็กให้พูดขี้นปิดปาก เวลาครูไม่อยู่ในห้อง หรือห้ามคุยกันเวลาทำงาน การทำงานไปคุยไปจะช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์ทางภาษาของเด็ก

อ่าน เมื่อผู้ใหญ่ยิ้มแล้วเด็กยิ้มตอบ นั่นคือการที่เด็กอ่านไม่ต้อออก นั่นคือจุดเริ่มต้นของพัฒนาการอ่านตามธรรมชาติ ก่อนจะพัฒนามาอ่านรูป แล้วจึงอ่านตัวอักษร

เขียน ไม่ใช่การบังคับต้อเด็กไว้ที่เก้าอี้ แล้วคัดอักษร แต่พาลูกเข้าสู่กิจกรรมต่างๆ เพื่อเตรียมพร้อมความสัมผัสสัมผัสมือและตา ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการเขียนในอนาคต โดยอาจเริ่มจากสิ่งง่ายๆ เช่น สร้างรอยบนกระดาษ

เมื่อถามถึงถาวรवादหวังต่อเด็กที่ผ่านกระบวนการเรียนการสอนจากวินิษา “เด็กของเราจะต้องเป็นคนเก่งที่สุด” อาจารย์ชุมศรีขยายความว่า เก่งในที่นี้ไม่ได้หมายถึงการเลิศเลอเหนือชั้นคนอื่น แต่เก่งที่สุดเท่าที่ศักยภาพแต่ละคนมีอยู่ “ที่สำคัญความเก่งนั้นต้องไม่เป็นปฏิภาคผกผันกับความสุข”

พร้อมไปกับการพัฒนาทักษะ

และความรู้ ครูยังคงคาดหวังว่า เด็กวินิษาจะมีอารมณ์สุนทริยะ ละเมียดละไมผ่านการจัดบรรยากาศแวดล้อมในโรงเรียนที่ดี อาทิ แมกไม้หอมนานาชนิด ต้นไม้เขียวชอุ่มรายรอบบริเวณ ความอ่อนช้อยของเรือนไทย รวมไปถึงคุณลักษณะที่ดีต่างๆ อาทิ การมีน้ำใจไมตรี เชื่อเพื่อเมื่อแม่รักเพื่อน รักครู รักแม่บ้าน คนงานทุกคน เหมือนที่เขารักตนเองและรักพ่อแม่ รักเกียรติ รักศักดิ์ศรี รักความซื่อสัตย์ ซึ่งต้องช่วยกันปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็ก

“ที่นี่เราชื่อ ชาญไอศรึมกันด้วย ระบบเกียรติยศ คือให้เขาหยิบเงินทองกันเอง” ครูอืด สรिता นางแยม ยกตัวอย่างถึงกิจกรรมที่ช่วยฝึกความตั้งใจ

ครูมีหัวใจเป็นเด็ก

อาจารย์ชุมศรี เล่านิทานจีนถึงศิลปินที่จับไก่มาขังไว้เต็มบ้าน เพื่อเป็นต้นแบบงานเขียนภาพของเขา แต่ไม่ว่าจะพยายามวาดด้อยที่สุดฝีมือเพียงใด ก็ไม่เคยถูกพระทัยฮ่องเต้ เมื่อได้สนทนากับนักพรตท่านหนึ่งจึงปล่อยไก่ทั้งหมด เป็นอิสระ และท่องเที่ยวชมความงามของไก่อตามบ้านและป่า เมื่อเขาหลงมือตัววัด ภูกันวาดภาพอีกครั้ง และนำไปถวายฮ่องเต้ พระองค์ทรงเพ่งพิศแล้วถึงกับน้ำพระเนตรไหล ตรัสถามว่าเหตุใดจึงวาดไก่อไต้ดงามถึงเพียงนี้ศิลปินผู้นั้นทูลตอบว่า “เพราะข้าพระองค์เป็นไก่”

“เราจะดีใจมากถ้ามีใครมาบอกว่า ครูวินิษาเป็นเด็ก”

“เป็นเด็ก” ในที่นี้ คือหัวใจที่เต็มเปี่ยมไปด้วยความอยากรู้อยากเห็นอยากรู้สัมผัส กับสิ่งแปลกใหม่ และพยายามค้นหาคำตอบนั้น

ในเอกสารอบรมครูประจำการโรงเรียนวินิษา มีคำพูดที่น่านใจว่า “ไม่แน่ว่าสิ่งที่ยากที่สุดในชีวิตครูอาจจะเป็น

การเก็บรักษาความอยากรู้อยากเห็น
 ตื่นเต้นต่อโลกใบนี้ไว้ไม่ให้หล่นหายไป
 จากหัวใจของเด็ก เมื่อเขาโตเป็นผู้ใหญ่
 แล้ว”
 และในเมื่อครูเข้าถึงหัวใจของเด็ก ก็จะไม่
 ปล่อยให้ช่องว่างความซุกซนใคร่รู้ ไม่หลงใหล
 หรือทำร้ายจินตนาการของเขา ครูวนิษา
 จะต่อต้านการทำโทษด้วยการตี อาจเป็น
 ครูใหญ่ที่มีฝังความคิดนี้ลงในความคิดของ
 ครูทุกๆ คน เพราะโดยส่วนตัว อาจารย์

ใหญ่ของโรงเรียนนี้ ไม่เคยตีลูก ไม่เคย
 ตีเด็ก แม้จะมีคนค้านก็ตามที่ว่า “รักวัว
 ให้ผูก รักลูกให้ตี” ยังใช้ได้กับบริบทสังคม
 ไทย เพราะเชื่อเหลือเกินว่า “ไม่มีมนุษย์
 คนใด มีสิทธิเหนือมนุษย์อีกคนหนึ่ง”
 “ครูของที่นี่ ต้องเปรี๊ยะ ไม่จืด มี
 อารมณ์ขัน ที่สำคัญคือ รักเด็ก และเวลา
 ทำงานต้องกล้าแสดงออก ต้องกล้าแปลก
 เปลี่ยนความคิดเห็น ฉะนั้นเป็นเรื่องปกติ
 ที่เราจะเห็นครูโรงเรียนนี้ เกี่ยงครูใหญ่อยู่

เสมอ ถ้าคิดว่าเหตุผลเขาดีกว่า” อาจารย์
 ชุมศรีฉายภาพครูในฝันของวนิษา
 จึงไม่แปลกถ้าเดินเข้าไปในโรง
 เรียนนี้แล้ว จะไม่มีบรรยากาศของลำดับ
 ชั้นอำนาจที่ครูใหญ่มีเหนือครูน้อย จะมี
 ก็แต่บรรยากาศการทำงานร่วมกันอย่าง
 สนุกสนาน ให้เกียรติ เสรีภาพและ
 และความเสมอภาคทางความคิด และ
 แน่แน่นอนว่า ครูน้อยก็จะใช้วิธีการนี้กับ
 เด็กๆของเขา และเธอด้วยเช่นกัน ■

Project Approach

การสอนแบบ Project Approach
 คือการสืบค้นข้อมูลในด้านลึก ตามหัวข้อ
 ที่เด็กสนใจ จุดเด่นของการเรียนนี้ คือ
 การพยายามค้นหาคำตอบจากคำถามที่
 เกี่ยวกับหัวเรื่อง ไม่ว่าคำถามนั้นจะมา
 จากเด็ก หรือครูก็ตาม อาทิ เมื่อเด็กสนใจ
 เกี่ยวกับเรื่อง ‘จระเข้’ ตลอดระยะเวลา 5-6
 สัปดาห์ หรือ นานกว่านั้น จะเรียนเรื่อง
 ราวต่างต่างนานาที่โยงมาจากจระเข้ อาทิ
 การใช้ชีวิตของจระเข้ เปรียบเทียบกับ
 สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำอื่นๆ โยงไปถึงเรื่อง
 แม่น้ำ โยงต่อไปอีกถึงมลพิษทางน้ำใน
 ปัจจุบัน หรือเรียนเรื่องท้องถื่นจังหวัด
 พิษณุโลก ที่ได้รับการขนานนามว่าเป็นเมือง
 ชาละวัน ก่อนจะชักชวนเด็กๆ เลาะ
 ลัดไปจังหวัดใกล้เคียง ขึ้นเหนือ-ลงใต้
 หรืออาจข้ามไปถึงภูมิภาคสหรัฐอเมริกา ถิ่น
 ที่มีจระเข้ดุจชุม หรือหากต้องการพา
 เด็กๆ ไปทัศนศึกษาฟาร์มจระเข้ เด็กๆ
 ก็จะได้เรียนรู้เรื่อง การคมนาคม การ
 ข้ามถนน การระแວดระวังภัย เมื่อจะ
 เรียน วรรณคดีไทยก็อาจเริ่มจากเรื่อง
 ‘ไกรทอง’ เป็นต้น

การสอนแบบ Project Approach

หนูน้อยกำลังช่วยกันสร้างแม่น้ำ

นี้มีใช่เป็นเรื่องใหม่ในการศึกษา หาก
 แต่มีมานานแล้ว และได้รับการพัฒนารูป
 แบบให้ชัดเจนขึ้น โดย Lillian Katz ชาว
 อเมริกัน และ Sylvia Chard ชาว
 แคนาดา ทั้งคู่ได้รับแรงบันดาลใจจากการ
 ศึกษาสูงงานการเรียนการสอน แบบ
 Project Approach จากโรงเรียนก่อน
 ประถมศึกษาและประถมศึกษาในเมือง
 Reggio Emilia ทางตอนเหนือของอิตาลี
 องค์ประกอบของการเรียนแบบ
 Project Approach คือ การอภิปราย
 กลุ่ม การศึกษานอกสถานที่ การนำเสนอ
 ประสบการณ์เดิม การสืบค้น และการ
 จัดแสดง

สำหรับโรงเรียนวนิษา อาจารย์
 ชุมศรีได้เก็บเกี่ยวประสบการณ์การดูงาน

การจัดการเรียนการสอนแบบ Project
 Approach มาจากหลายประเทศ
 และกลั่นความคิดออกมาเป็นกิจกรรม
 ต่างๆ แคนาดา เป็นประเทศที่อาจารย์
 ชุมศรี ประทับใจ ‘อย่างเวลาเรียนเรื่อง
 การสื่อสาร ครูของแคนาดาจะให้เด็ก
 เขียนโปสเตอร์และพาเด็กออกไปข้างนอก
 ส่งโปสเตอร์ ไปกับบอลลูก เด็กๆ เขาตื่น
 ตื่นมาก แล้วเวลาที่ใครได้รับก็จะส่ง
 โปสเตอร์กลับมาให้เด็ก เขาก็จะเริ่มเข้า
 ใจเรื่องการสื่อสาร แล้วค่อยๆ โยงมาถึง
 พัฒนาการระบบการสื่อสารในปัจจุบัน’

จะเห็นว่า ประชาชนทั่วไป หรือ
 ชุมชนใกล้เคียงของโรงเรียนจะต้องตระ
 หนักและใส่ใจกับการเรียนรู้ของเด็ก รู้
 ว่าเยาวชนของประเทศเขากำลังเรียนเรื่อง
 อะไรอยู่ ซึ่งอาจารย์ชุมศรีมีความเห็นว่
 การจะจัดการเรียนการสอนแบบ Project
 Approach อย่างสมบูรณ์แบบในประ
 เทศไทย เกิดขึ้นค่อนข้างยาก จำเป็นต้อง
 อาศัยการสนับสนุนทั้งด้านงบประมาณ
 จำนวนมาก เนื้อหา บุคลากรที่มีคุณภาพ
 และทุกฝ่ายต้องร่วมมือกัน

โรงเรียนวนิษา ตั้งอยู่ที่ ถ.ม.๘.๕ ถนนรังสิต
 - รัชดาภิเษก ถนนที่ ๓๖๓๐ โทร. ๕๗๗-๓๐๙๑

ภาคผนวก ง

แบบการเขียนแผนการจัดประสบการณ์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วันที่.....

กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ

จุดประสงค์	เนื้อหา	กิจกรรม	สื่อการเรียน	ประเมินผล	หมายเหตุ
☐ เคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายได้ ☐ ฟังและปฏิบัติตามสัญญาณได้ ☐ ปฏิบัติตามข้อตกลงได้ ☐ ทักษะการคิดจินตนาการ ☐ ☐	☐ การเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ☐ การฟังและปฏิบัติตามสัญญาณ ☐ การปฏิบัติตามข้อตกลง ☐ การทำท่าทางตามจินตนาการ ☐ ☐	1. เครื่องไฟจังหวะ 2.	สังเกต 1. การเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกาย 2. การปฏิบัติตามสัญญาณ 3. การปฏิบัติตามข้อตกลง	

กิจกรรมกลางแจ้ง

จุดประสงค์	กิจกรรม	สื่อการเรียน	ประเมินผล	หมายเหตุ
☐ เพื่อพัฒนาความสามารถในการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อใหญ่ - เล็ก ☐ เพื่อฝึกความมีวินัยในตนเองโดยเคารพกฎระเบียบและข้อตกลงในการเล่น ☐ ฝึกการเล่นร่วมกับผู้อื่น ☐ เพื่อให้เด็กได้รับความสนุกสนาน ☐ ส่งเสริมทักษะการคิดตัดสินใจ ☐ ☐	☐ การเล่นเครื่องเล่นสนาม ☐ การเล่นน้ำ - ทบายน ☐ การเล่นอุปกรณ์กีฬา ☐ การเล่นเกมการละเล่น ได้แก่..... ☐ การเล่นเกม ได้แก่..... ☐	☐ เครื่องเล่นสนาม ☐ น้ำ-ทบายนและอุปกรณ์ ☐ อุปกรณ์กีฬา ☐ ☐	1. สังเกตความสนใจในการเล่นของเด็ก 2. สังเกตพฤติกรรมในการเล่นกับผู้อื่นของเด็ก	

วันที่.....

กิจกรรมเสริมประสบการณ์

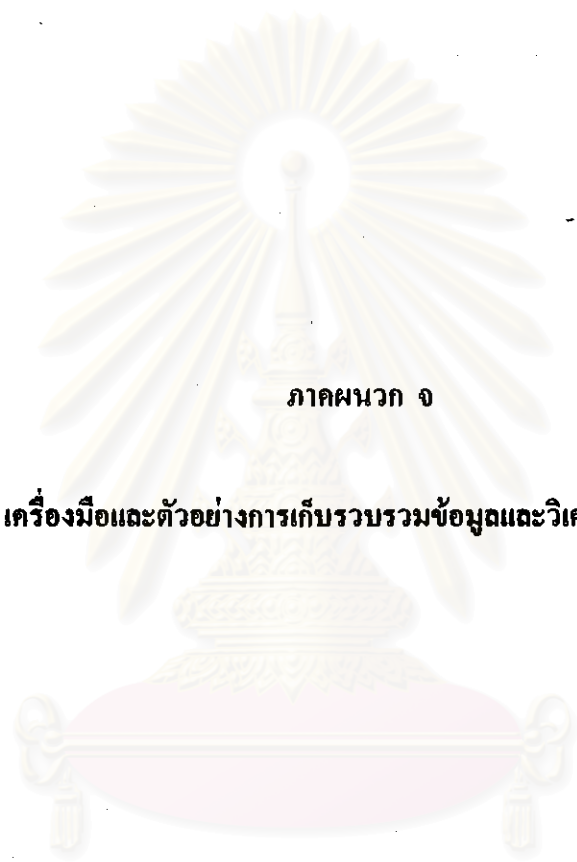
จุดประสงค์	เนื้อหา	กิจกรรม	สื่อการเรียนรู้	ประเมินผล	หมายเหตุ
○ มีทักษะการเปรียบเทียบ สังเกต จำนวน.....		ขั้นนำ ○ สนทนาซักถาม ○ เพลง ○ นิทาน ○ ปริศนาคำทาย ○ อื่น ๆ	○ รูปภาพ..... ○ เพลง..... ○ คำคล้องจอง.....	○ สังเกตพฤติกรรมขณะ ร่วมกิจกรรม	
○ มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง.....		ขั้นดำเนินการ ○ ทดลอง ○ สาธิต ○ นิทาน ○ ทัศนศึกษา	○ คำคล้องจอง.....	○ สังเกตความสนใจใน การทำกิจกรรม	
○ มีทักษะทางภาษา		○ สนทนาซักถาม ○ อภิปราย ○ อื่น ๆ	○ นิทานเรื่อง.....	○ สังเกตการสนทนาและ ตอบคำถาม	
○ มีทักษะการคิดแก้ปัญหา การใช้ เหตุผลด้วยตนเอง			○	○ สังเกตการแสดง ความคิดเห็น	
○ มีทักษะการคิดสร้างสรรค์			○	○ สังเกตการทำงาน ร่วมกับผู้อื่น	
○ ร่วมกิจกรรมกับครูได้			○	○	
○ รู้จักการรอคอย รับฟังและแสดง ความคิดเห็นได้			○	○	
○ ทำงานร่วมกับกลุ่มเพื่อนได้			○	○	
○			○	○	
○		ขั้นสรุป ○ คำถาม ○ เพลง ○ คำคล้องจอง ○ อื่น ๆ	○	○	
○			○	○	
○			○	○	
○			○	○	
○			○	○	
○			○	○	
○			○	○	
○			○	○	
○			○	○	

วันที่.....

กิจกรรมสร้างสรรค์เสรี

จุดประสงค์	เนื้อหา	กิจกรรม	สื่อการเรียน	ประเมินผล	หมายเหตุ
<ul style="list-style-type: none"> ○ เพื่อพัฒนาประสาทสัมผัสระหว่างตากับมือ ○ เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ○ เพื่อส่งเสริมความมุ่งมั่น ความรับผิดชอบในการทำงาน ○ เพื่อให้เกิดความเพลิดเพลินในสิ่งสวยงาม ○ เพื่อเสริมสร้างทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ○ เพื่อส่งเสริมการแสดงออกและมีความมั่นใจในตนเอง ○ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการ ○ เพื่อฝึกทักษะกระบวนการคิดด้านต่าง ๆ ○ เพื่อพัฒนาภาษาและอธิบายผลงานของตนเองได้ ○ เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกทำกิจกรรมตามความสนใจของตนเอง ○ ○ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. มุมบล็อก ตัวต่อพลาสติก 2. มุมหนังสือ 3. มุมบทบาทสมมติ 4. มุมปั้น 5. มุมเกมการศึกษา 6. มุมศิลปะ - ประติมากรรม 	<ol style="list-style-type: none"> 1. แนะนำเครื่องเล่น อุปกรณ์ หรือมุมต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงใหม่ 2. เด็กวางแผนการทำกิจกรรมลงในสัญญาการเรียน เป็นรายบุคคล 3. ครูบันทึกชื่อกิจกรรมของเด็กในกลุ่มสังเกต 4. ครูดูแลเด็กขณะทำกิจกรรม และอำนวยความสะดวกเมื่อเด็กต้องการความช่วยเหลือ เช่น เขียนบรรยายผลงาน เรียนคำศัพท์ใหม่ 5. เด็กกลับมาทบทวนในสัญญาการเรียนเมื่อทำกิจกรรมที่วางแผนเสร็จแล้วตามลำดับ 6. ช่วยกันเก็บของเข้าที่เมื่อครบเวลาที่กำหนด 7. เด็กในกลุ่มสังเกตออกมาพูดถึงผลงานของตนเองหน้าชั้นเรียน และเพื่อน ๆ ช่วยกันซักถามข้อสงสัยเกี่ยวกับผลงานนั้น 	<ol style="list-style-type: none"> 1. บล็อก ตัวต่อพลาสติก 2. หนังสือนิทาน 3. อุปกรณ์บทบาทสมมติต่าง ๆ 4. ดินน้ำมัน แป้งโด และอุปกรณ์ปั้น 5. เกมการศึกษา 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สังเกตขณะที่เด็กทำกิจกรรม 2. สังเกตการวางแผนการทำกิจกรรม 3. สังเกตการสนทนาและตอบคำถาม 4. สังเกตผลงานของเด็ก 	

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก จ

เครื่องมือและตัวอย่างการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของครู

สถานที่

วันที่

ข้อมูลของ.....

เวลา

บันทึกการสังเกต	ดัชนีการจัดการเรียนการสอน
<ol style="list-style-type: none"> 1. แนวคิดและหลักการทางการศึกษาปฐมวัย 2. การจัดสภาพแวดล้อม 3. การจัดเตรียมสื่อการเรียนการสอน 4. การดำเนินกิจกรรมในชั้นเรียน 5. การปกครองชั้นเรียน 6. การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน 	<p align="center">สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย</p>

หมายเหตุ ในการบันทึกข้อมูล ผู้วิจัยควรศึกษาดัชนีที่ร่างไว้จนเข้าใจ และนำไปรายการดัชนี
ติดตัวขณะบันทึกข้อมูลด้วยเสมอ

ตัวอย่างการบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของครู

สถานที่ ห้องเรียนชั้น อ.2/4วันที่ 22 มิถุนายน 2542ข้อมูลของ ครูสาวเวลา 9.30 – 10.30 น.

บันทึกการสังเกต	ดัชนีการจัดการเรียนการสอน
<p>เมื่อครูพาเด็กกลับจากเรียนคอมพิวเตอร์ ครูให้เด็กทุกคนทำสมุดแบบฝึกหัดคัด ไทย ระหว่างที่เด็กส่วนมากคัดอักษรไทยเสร็จแล้ว ครูจัดเตรียมสื่อโดยการวางตะกร้าที่ใส่กระดาษสีรูปทรงต่าง ๆ เช่น บน โຕ้ะหึ่ง 2 กลุ่มและเทกาไวใส่แก้ววางไว้ด้วย และกลุ่มสุดท้ายครูให้เด็กปั้นดินน้ำมัน เมื่อวางอุปกรณ์ครบ ครูมายืนอยู่ที่กลุ่มเด็กกลุ่มหนึ่งแล้วสาธิตการทำกิจกรรมปะกระดาษรูปคน เมื่อมีเด็กคุยเสียงดัง (เพราะครูไม่ได้บอกให้เด็กฟังพร้อมกัน) ครูบอกให้เด็กอย่าเสียงดัง และปั้นดินน้ำมันต่อไป ระหว่างการสาธิตครูทำให้เด็กดูเป็นตัวอย่าง และนำภาพตัวอย่างของครูไปติดที่กระดานขาหยั่ง(ที่วางอยู่ไกลมาก) แล้วครูใช้ปากกาเมจิกเติมเป็นหน้าตา โดยครูคอยถามว่าเติมอะไรอีกจนครบ แล้วครูบอกว่าเด็ก ๆ คอยดูที่รูปภาพที่ครูทำด้วยนะคะว่าครูทำอย่างไร (มีเด็กที่อยู่ด้านหลังลุกขึ้นยืนดู)</p> <p>จากนั้นครูแจกกระดาษให้เด็กแต่ละคน กลุ่มหนึ่งมีเด็กจำนวน10คน: กาว 1 แก้ว อีกกลุ่มมีเด็กจำนวน 12 คน:กาว 2 แก้ว ทำให้เด็กต้องปีนขึ้นมานบนเก้าอี้เพื่อตะะกาวได้สะดวก</p> <p>เมื่อเด็กทำกิจกรรมปรากฏว่ามีเด็กหลายคนไม่ได้ปะภาพตามที่ครูบอก (โดยเฉพาะกลุ่มที่นั่งอยู่ไกล) แม้ครูจะคอยบอกให้เด็กดูภาพตัวอย่างของครูที่แปะไว้บนกระดานก็ตาม ครูบอกว่า ภาพที่เด็ก ๆ ทำเป็นภาพคนประหลาด ไม่ได้ปะตามที่ครูบอกเลขนี้ บอกให้ใช้สีชมพูก็กลายเป็นสีส้มไปแล้ว ซึ่งครูไม่ได้อธิบายเพิ่มเติมอีก ขณะที่เด็กทำกิจกรรมอยู่ ครูตอกกลวดแขวนเพื่อตากผลงานเด็ก เมื่อเด็กไปส่งครูเป็นคนหยิบผลงานให้ จากนั้นให้เด็ก ๆ เก็บของเพื่อครูทำความสะอาดเพื่อเตรียมรับประทานอาหารว่าง เมื่อรับประทานเสร็จแล้วครูกำหนดให้เด็กเปลี่ยน โຕ้ะ กลุ่มที่ปั้นดินน้ำมันแล้วให้ทำกิจกรรมปะกระดาษ กลุ่มที่ปะกระดาษ 2 กลุ่ม โดยแบ่งกลุ่มหนึ่งให้ปั้นดินน้ำมันและกลุ่มหนึ่งเล่น ไม้บล็อก</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>การจัดเตรียมสื่อการเรียนการสอน</p> <p>การจัดสภาพแวดล้อม</p> <p>แนวคิดและหลักการทางการศึกษาปฐมวัย</p> <p>การจัดเตรียมสื่อการเรียนการสอน</p> <p>การวัดและประเมินผล</p> <p>การปกครองชั้นเรียน</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

แบบบันทึกการสัมภาษณ์ครูอนุบาล

สถานที่

วันที่

ข้อมูลของ

เวลา

คำถามในการสัมภาษณ์	คำตอบจากการสัมภาษณ์	ดัชนีการจัดการเรียนการสอน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างการบันทึกการสัมภาษณ์ครูอนุบาล

สถานที่ ห้องเรียนชั้น อ.2/2วันที่ 21 มิถุนายน 2542ชื่อของ ครูปลาเวลา 13.00-14.30 น.

คำถามในการสัมภาษณ์	คำตอบจากการสัมภาษณ์	ดัชนีการจัดการเรียนการสอน
<ul style="list-style-type: none"> • เวลาจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ เมื่อเด็กทำกิจกรรมเสร็จแล้ว ทำไมต้องมานั่งต่อแถวรอที่ กลางห้องด้วย 	<p>.....ถ้าเด็กมานั่งต่อแถวจะทำให้ ไม่วุ่นวาย ไม่ลุกไปไหน แต่คิดดูก็ ไม่แน่ใจว่าเป็น child centered ใหม่ เพราะครูเป็นคนเลือกกิจกรรมให้ เด็กทำ....</p>	<p>แนวคิดและหลักการทางการ ศึกษาปฐมวัย</p>
<ul style="list-style-type: none"> • ทำไมครูต้องเลือกกิจกรรม ให้เด็กทำด้วย 	<p>.....เพราะที่ครูสั่งให้ไปทำกิจกรรม โต๊ะนั่น โต๊ะนี้ จะทำให้เด็กทำงาน ครบในแต่ละวัน ไม่งั้นวันหนึ่งจะ ทำงานได้อย่างเดียวเท่านั้น.....</p>	<p>การดำเนินกิจกรรมในชั้นเรียน</p>
.....
.....

สถาบันนวัตกรรมการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบบันทึกการสรุปพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนการสอนของครูก่อน/หลังทดลองใช้โปรแกรมฯ

ครูคนที่.....ครู

1.แนวคิดและหลักการทางการศึกษาปฐมวัย

1.1 เชื่อมโยงกิจกรรมหรือการกระทำของครูกับแนวคิด

=

เช่น

1.2 ให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ / ผลงาน

=

เช่น

1.3 มี / ไม่มีจุดมุ่งหมายในการสอนหรือการพัฒนาเด็ก

=

เช่น

2. การจัดสภาพแวดล้อม

2.1 จัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ของเด็ก เช่น มุมต่าง ๆ ที่เป็นสัดส่วน

=

เช่น

2.2 ใช้การจัดสถานที่เพื่อป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอน

=

เช่น

3. การจัดเตรียมสื่อการเรียนการสอน.

3.1 จัดเตรียมสื่อที่หลากหลาย เด็กสามารถทำกิจกรรมได้ตามความสนใจ

=

เช่น

3.2 แก้ปัญหาเรื่องสื่อเพื่อให้กิจกรรมดำเนินได้

=

เช่น

3.3 สื่อที่ใช้สามารถทำหน้าที่ในการสื่อความหมาย/ความคิด ได้ตรงตามที่ต้องการ

=

เช่น

3.4 ขนาด รูปร่างของสื่อเหมาะกับกิจกรรม สถานที่และผู้ใช้

=

เช่น

4. การดำเนินกิจกรรมในชั้นเรียน

4.1 จัดกิจกรรมที่หลากหลาย ไม่จำเจ เด็กส่วนใหญ่ได้ลงมือทำ

=

เช่น

4.2 เปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกทำกิจกรรมตามความสนใจ

=

เช่น

5. การปกครองชั้นเรียน

5.1 ให้เด็กได้รับผลการกระทำของตนเองตามกติกาอย่างสม่ำเสมอ

=

เช่น

5.2 ฝึกให้เด็กได้รับบทบาทและทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตัวเอง

=

เช่น

6. การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

6.1 วัดและให้ผลย้อนกลับกับเด็ก

=

เช่น

6.2 ลงมือวัดและประเมินอย่างแท้จริง

=

เช่น

ตัวอย่างการสรุปพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนการสอนของครูก่อนทดลองใช้โปรแกรม

ครูคนที่ 2 ครูสาว

1. แนวคิดและหลักการทางการศึกษาปฐมวัย

1.1 เชื่อมโยงกิจกรรมหรือการกระทำของครูกับแนวคิด

= ครูเชื่อมโยงการกระทำกับแนวคิดไม่ได้

เช่น ครูอธิบายการจัดกิจกรรมตามแนวการสอนแบบยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง และบอกว่าทำจริงไม่ได้

1.2 ให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ / ผลงาน

= ให้ความสำคัญกับผลงาน ของเด็กมากกว่า

เช่น ครูให้เด็กเขียนแบบงานของครูเพื่อให้ออกมาสวยงาม

1.3 มี / ไม่มีจุดมุ่งหมายในการสอนหรือการพัฒนาเด็ก

= ไม่มีจุดมุ่งหมายในการสอน

เช่น ครูเล่าเรื่องผีให้เด็กฟังต่อหลังจากที่เล่านิทานจบ

2. การจัดสภาพแวดล้อม

2.1 จัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ของเด็ก เช่น มุมต่าง ๆ ที่เป็นสัดส่วน

= จัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ของเด็ก

เช่น ครูจัดให้มีมุมต่าง ๆ ในห้องเรียน เช่น มุมบล็อกลูก มุมหนังสือ ฯลฯ

2.2 ใช้การจัดสถานที่เพื่อป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอน

= ไม่ได้ใช้การจัดสถานที่เพื่อป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนการสอน

เช่น ครูวางกระดานขาหยั่งเพื่อสาธิตการทำกิจกรรมประดิษฐ์ภาพด้วยกระดาษสีไว้ไกลจากเด็กเกินไป

3. การจัดเตรียมสื่อการเรียนการสอน

3.1 แก้ปัญหาเรื่องสื่อเพื่อให้กิจกรรมดำเนินได้

= ไม่ได้แก้ปัญหาเรื่องสื่อเพื่อให้กิจกรรมดำเนินได้

เช่น เมื่อพบว่าสีน้ำหมด ครูทำกิจกรรมโดยใช้สีเทียนตลอด

3.2 สื่อที่ใช้สามารถทำหน้าที่ในการสื่อความหมาย/ความคิดได้ตรงตามที่ต้องการ

= สื่อที่ใช้ไม่สามารถสื่อความหมาย/ความคิดได้ตรงตามที่ต้องการ

เช่น ครูเตรียมกระดาษสีรูปทรงต่าง ๆ เพื่อทำกิจกรรมประดิษฐ์เป็นรูปอวัยวะ โดยใช้กระดาษที่มีสี และรูปทรงคล้ายคลึงกัน เช่นกระดาษรูปวงรีสีชมพูอมส้มแทนอวัยวะรูปรีและกระดาษรูปวงกลมสีชมพูแทนอวัยวะลำตัว ทำให้เด็กเกิดความสับสน

3.3 ขนาด รูปร่างของสื่อเหมาะกับกิจกรรม สถานที่และผู้ใช้

= ขนาด รูปร่างของสื่อไม่เหมาะกับกิจกรรม

เช่น ครูจัดกิจกรรมระบายสีด้วยนิ้วมือแล้วครูผสมสีลงในอุปกรณ์ที่มีขนาดสูงเกินกว่านิ้วมือของเด็ก

4. การดำเนินกิจกรรมในชั้นเรียน

4.1 จัดกิจกรรมที่หลากหลาย ไม่จำเจ เด็กส่วนใหญ่ได้ลงมือทำ

= จัดกิจกรรมแบบเดิม ซ้ำ ๆ

เช่น ครูมักจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวโดยใช้เครื่องเคาะจังหวะ เมื่อได้ยินสัญญาณหยุดให้เด็กทำท่าทางตามคำสั่งของครู

4.2 เปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกทำกิจกรรมตามความสนใจ

= ครูไม่เปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกทำกิจกรรมตามความสนใจ

เช่น ครูกำหนดให้เด็กทำกิจกรรมให้ครบทุกชิ้นตามที่ครูจัดไว้

5. การปกครองชั้นเรียน

5.1 ให้เด็กได้รับผลการกระทำของตนเองตามกติกาอย่างสม่ำเสมอ

= ไม่ได้ติดตามให้เด็กได้รับผลการกระทำของตนเองตามกติกาอย่างสม่ำเสมอ

เช่น ครูให้เด็กท่องกฎ 5 ข้อ แต่ไม่ได้ให้เด็กได้รับผลการกระทำตามกติกาอย่างสม่ำเสมอ

5.2 ฝึกให้เด็กได้รับบทบาทและทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตัวเอง

= ไม่ได้ฝึกให้เด็กได้รับบทบาทและทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตัวเอง

เช่น ครูเป็นคนกำหนดให้เด็กเปลี่ยนกลุ่มไปทำกิจกรรมอื่นตามคำสั่งของครู

6. การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

6.1 ลงมือวัดและประเมินอย่างแท้จริง

= ไม่ได้ลงมือวัดและประเมินอย่างแท้จริง

เช่น เมื่อเด็กทำกิจกรรมฝึกปะรูปอวัยวะแล้วใช้สีและรูปร่างไม่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ที่ครูกำหนดไว้ ครูดูเพียงแค่ว่าเด็กได้ทำโดยไม่ได้ดูว่าเด็กทำไม่ถูกและปล่อยให้ผ่านไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างการสรุปพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนการสอนของครูหลังทดลองใช้โปรแกรมฯ

ครูคนที่ 2 ครูสาว

1. แนวคิดและหลักการทางการศึกษาปฐมวัย

1.1 เชื่อมโยงกิจกรรมหรือการกระทำของครูกับแนวคิด

= ครูเชื่อมโยงการกระทำกับแนวคิดได้

เช่น ครูอธิบายการจัดกิจกรรมตามแนวการสอนแบบยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง และบอกว่าคิดว่าได้สอนแบบยึดเด็กเป็นศูนย์กลางแล้ว

1.2 ให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ / ผลงาน

= ให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้/ผลงาน ของเด็กมากขึ้น

เช่น ครูให้สัมภาษณ์ว่าอยากเก็บงานเด็กที่เห็นพัฒนาการของเด็กมากกว่าผลงานที่สวยงาม

1.3 มี / ไม่มีจุดมุ่งหมายในการสอนหรือการพัฒนาเด็ก

= มีจุดมุ่งหมายในการสอนที่ชัดเจนขึ้น

เช่น ครูเตรียมสื่อการสอนไว้ล่วงหน้า

2. การจัดสภาพแวดล้อม

2.1 จัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ของเด็ก เช่น มุมต่าง ๆ ที่เป็นสัดส่วน

= จัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ของเด็ก

เช่น ครูจัดห้องเรียนใหม่ แม้อันแรกจะบอกว่าจัดแบบโรงเรียนเกษมพิทยาไม่ได้

2.2 ใช้การจัดสถานที่เพื่อป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอน

= ใช้การจัดสถานที่เพื่อป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนการสอน

เช่น กำหนดจำนวนเด็กที่ทำกิจกรรมในแต่ละมุม ว่ามุมดังกล่าวสามารถเข้าทำกิจกรรมได้ครั้งละกี่คน

3. การจัดเตรียมสื่อการเรียนการสอน

3.1 จัดเตรียมสื่อที่หลากหลาย เด็กสามารถทำกิจกรรมได้ตามความสนใจ

= ได้จัดเตรียมสื่อที่หลากหลาย เด็กสามารถทำกิจกรรมได้ตามความสนใจ

เช่น ครูเตรียมถนอม 8 ชนิด เพื่อจัดกิจกรรมเรื่องชนิดของนม

3.2 แก้ปัญหาเรื่องสื่อเพื่อให้กิจกรรมดำเนินได้

= ได้แก้ปัญหาเรื่องสื่อเพื่อให้กิจกรรมดำเนินได้

เช่น ครูเตรียมสื่อไว้ล่วงหน้าก่อนจัดกิจกรรม

3.3 สื่อที่ใช้สามารถทำหน้าที่ในการสื่อความหมาย/ความคิดได้ตรงตามที่ต้องการ

= สื่อที่ใช้สามารถสื่อความหมายได้ตรงตามที่ต้องการ

เช่น ครูเตรียมธงที่มีรูปร่างต่าง ๆ มาเป็นตัวอย่างของนมในการสอนเรื่อง "รสชาติของนม"

3.4 ขนาด รูปร่างของสื่อเหมาะกับกิจกรรม สถานที่และผู้ใช้

= ขนาด รูปร่างของสื่อมีจำนวนเพียงพอกับผู้ใช้

เช่น ครูเตรียมพู่กันไว้ 3 อันต่อสี ในกิจกรรมสีน้ำ

4. การดำเนินกิจกรรมในชั้นเรียน

4.1 จัดกิจกรรมที่หลากหลาย ไม่จำเจ เด็กส่วนใหญ่ได้ลงมือทำ

= จัดกิจกรรมที่หลากหลายขึ้น

เช่น ครูสอนเรื่อง "กล้วย" และได้ฝึกให้เด็กค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง เช่น ไปซักถามกับผู้ปกครอง

ครู ซักถามครูห้องอื่นและทดลองทำกล้วยบวชชี

4.2 เปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกทำกิจกรรมตามความสนใจ

= ครูเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกทำกิจกรรมตามความสนใจ

เช่น ครูให้เด็กวางแผนการทำกิจกรรมสร้างสรรค์ด้วยตนเอง

5. การปกครองชั้นเรียน

5.1 ให้เด็กได้รับผลการกระทำของตนเองตามกติกาอย่างสม่ำเสมอ

= ติดตามให้เด็กได้รับผลการกระทำของตนเองตามกติกาอย่างสม่ำเสมอ

เช่น ครูตั้งกติกา 5 ข้อ ของห้องเรียนและติดตามให้ทำตามกติกา โดยครูบอกว่า "ถ้าไม่ทำจะทำให้เสียระเบียบ"

5.2 ฝึกให้เด็กได้รับบทบาทและทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตัวเอง

= ได้ฝึกให้เด็กได้รับบทบาทและทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตัวเอง

เช่น เมื่อเด็กทำกิจกรรมตามที่ได้วางแผนเสร็จแล้ว ครูย้ำให้เด็กมาทำเครื่องหมายที่สัญลักษณ์การเรียน

6. การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

6.1 วัดและให้ผลย้อนกลับกับเด็ก

= วัดและให้ผลย้อนกลับกับเด็ก

เช่น ครูตรวจงานแล้วพบว่าเด็กนับเลขได้ไม่ถูกต้อง ครูเรียกเด็กมาให้นับใหม่พร้อม ๆ กับครู แล้วจึงอธิบายให้เด็กฟัง

6.2 ลงมือวัดและประเมินอย่างแท้จริง

= ได้ลงมือวัดและประเมินอย่างแท้จริง

เช่น เมื่อเด็กทำกิจกรรมหอยคัส โดยใช้วิธีตากหลอดไปมา ครูบอกเด็กว่า “มันละเอียดแล้ว ถ้าทำแบบนี้ ทำใหม่ดีกว่าไหม” แล้วครูได้ทำให้ดูเป็นตัวอย่างอีกครั้ง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบวิเคราะห์ข้อมูลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูอนุบาล

ข้อมูลของ.....

ชั้นนี้

ผลการเก็บข้อมูล				ข้อสรุป
ข้อมูลดิบ	ข้อสรุปชั่วคราว	คำถาม/การเก็บข้อมูลเพิ่มเติม	ข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อตรวจสอบสมมติฐานชั่วคราว	

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูอนุบาล

ข้อมูลของ ครูปลา

ดัชนี 4. การดำเนินกิจกรรมในชั้นเรียน

ผลการเก็บข้อมูล				
ข้อมูลดิบ	ข้อสรุปชั่วคราว	คำถาม/การเก็บข้อมูลเพิ่มเติม	ข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อตรวจสอบสมมติฐานชั่วคราว	ข้อสรุป
<p>4. การดำเนินกิจกรรมในชั้นเรียน</p> <ul style="list-style-type: none"> • ในกิจกรรมสร้างสรรค์ ครูเป็นคนกำหนดให้เด็กทำกิจกรรมต่าง ๆ (18/5/42) • ในกิจกรรมสร้างสรรค์ ครูเป็นคนกำหนดให้เด็กทำกิจกรรม ให้ครบทุกชั้น ตามที่ครูจัดไว้ (16/6/42) 	<ul style="list-style-type: none"> • ครูไม่เข้าใจวิธีการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ จึงจัดกิจกรรมตามความเข้าใจของตนเอง • แม้ว่าครูจะเข้าใจวิธีการจัดกิจกรรม แต่ครูยังเคยชินกับการจัดกิจกรรมแบบเดิม 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ครูเพิ่ม “ทำไมครูต้องกำหนดให้เด็กทำกิจกรรมสร้างสรรค์ให้ครบทุกชั้นด้วย” “มีวิธีอื่นเพื่อจัดกิจกรรมสร้างสรรค์อีกหรือไม่” 2. สังเกตการจัดกิจกรรมเพิ่มเป็นจริงตามที่ให้สัมภาษณ์หรือไม่ 	<ul style="list-style-type: none"> • “ได้รับคำแนะนำว่าถ้าจะให้ เป็นแบบยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง ต้องให้เด็กทำกิจกรรมครบทุกชั้น ที่ก็ไม่แน่ใจเหมือนกันว่าถูกต้องไหม แต่ก็ไม่รู้จะทำอย่างไรดีแล้ว” • พบว่าครูใช้ไม้ไอศกรีมมาช่วยแต่ยังคงให้ทำกิจกรรมครบทุกชั้น 	<p>ครูไม่รู้วิธีในการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์และให้เด็กทำกิจกรรมให้ครบทุกชั้นตามคำแนะนำที่ได้รับมา</p>

ภาคผนวก ก

**คู่มือการใช้โปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนของครูอนุบาล
ด้วยวิธีการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม**

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เอกสารแนะนำการใช้โปรแกรมส่งเสริมความสามารถ
ในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ของครูอนุบาล
ด้วยวิธีการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
(ชุดที่ 1) : ก่อนตัดสินใจใช้โปรแกรมฯ

ขอบคุณครูที่รัก...♡

เพราะ...เชื่อว่า ครู(อนุบาล)ทุกคน มีความปรารถนาดีและมีความตั้งใจที่จะ
พัฒนาการเรียนการสอนของตนเอง เพื่อการเรียนรู้ที่เป็นไปตามวัยของลูกศิษย์ของเรา
ทุกคน

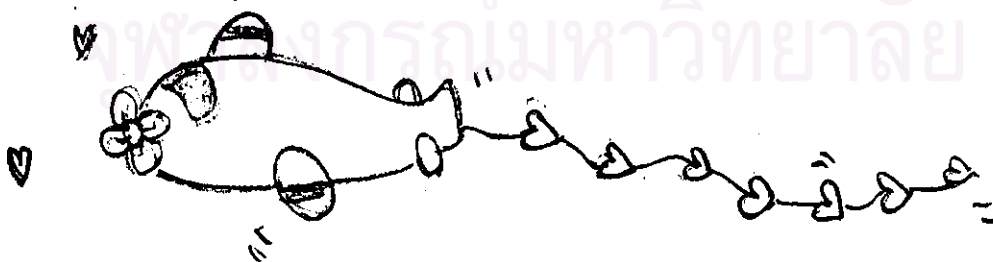
หน้ . . . ครี กน

เราเชื่อว่า

ครูทุกคนรักลูกศิษย์ตัวน้อย .. ครูอยากเห็นการเจริญเติบโตและ
 การมีพัฒนาการที่ดี .. ครูจึงต้องการและตั้งใจ,, ที่จะพัฒนาการจัดกิจกรรม
 การสอนของตนเอง,, ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ๆ ให้มากที่สุด ☆
 ซึ่งครูสามารถพัฒนาการสอนของตนเองได้เป็นอย่างดีอยู่แล้ว ,, เพียงแค่ ,,
 ครูได้รับการสนับสนุนและเปิดโอกาสให้อย่างเต็มที่

เราเชื่อว่า

ครูแต่ละคนมีความเป็นตัวของตัวเองที่แตกต่างกัน .. ครูจึงต้องการเริ่มต้นพัฒนา
 การสอนของตนเองจากจุดที่สนใจต่างกัน ✓ แต่ไม่ว่าจะเริ่มจากจุดใด เรื่องใด
 ในระยะยาวแล้วครูทุกคนก็ข้อมพัฒนาไปสู่เส้นทางเดียวกัน, นั่นคือ....
 สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ

๗ คุณครูคนเก่งของหนู

โปรแกรมนี้จะช่วยครูพัฒนาการสอนของตนเองได้อย่างไร ?

หลักง่าย ๆ คือ เราจะคิดร่วมกันและพัฒนาไปด้วยกัน

เริ่มต้นด้วย.....เราจะ

ช่วยกันสำรวจ..ว่ามีปัญหาใดบ้างที่พบในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ช่วยกันเลือกว่าปัญหาใดที่จะช่วยกันแก้ก่อนดี

ช่วยกันคิดหาวิธีที่จะแก้ปัญหานั้น

ร่วมกัน..แก้ปัญห...แล้วมาดูผลกันเถอะ

แก้ปัญหได้แล้ว

จะทำอะไรต่อ ?

ดูปัญหาลำดับต่อมาแล้วช่วยกัน
วางแผนเพื่อแก้ปัญหให้สำเร็จ

ยังแก้ปัญหไม่ได้

ทำยังไงดี ?

ไม่เป็นไร..ช่วยกันหาวิธีอื่น
และร่วมกันแก้ปัญหานั้น

~~หนู~~ .. ครรททำได
ช ช

แล้วจะรู้ได้อย่างไรว่า เราสอนได้ดีขึ้นหรือยัง?

ผู้วิจัยมีข้อมูลพื้นฐานของคุณครูแต่ละคนอยู่แล้ว ว่าก่อนหน้านี้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างไรกันบ้าง ดังนั้นหลังจากเวลาผ่านไปสัก 2-3 เดือน เราจะนำข้อมูลเก่ามาเทียบกับ ข้อมูลใหม่ แล้วเราก็จะพบว่า..ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ดีขึ้นอย่างไรบ้าง วันนั้นแหละ ครูจะได้ค้นพบว่า ... เย้..เราทำได้ แล้ว..ว..ว..

หมายเหตุ

ข้อมูลทั้งหมดเป็นสิทธิของพวกเรา(คณะครูและผู้วิจัย) ที่จะตัดสินใจว่าจะอนุญาตให้บุคคลอื่นรับรู้ได้มากน้อยเพียงใด ข้อมูลที่สามารถเปิดเผยได้และเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นจะได้รับการเผยแพร่ในรายงานวิจัย และข้อมูลที่เป็นเรื่องส่วนตัวที่เราไม่ต้องการเปิดเผยก็จะอยู่กับตัวเราและผู้วิจัยจะไม่นำไปให้คนอื่นนอกคนหนึ่งคนได้รู้

นี่คือข้อสัญญา (๗) ของผู้วิจัยที่ขอให้กับคณะครู

นางสาวชุติมา ปานคำ

**คู่มือการใช้โปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาการเรียนการสอน
ของครูอนุบาลด้วยวิธีการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
ชุดที่ 2 : การใช้โปรแกรมฯ**

เอกสารเล่มนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนของครูอนุบาลด้วยวิธีการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม”

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้วิจัย นางสาวชุตินา ปานคำ

ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์

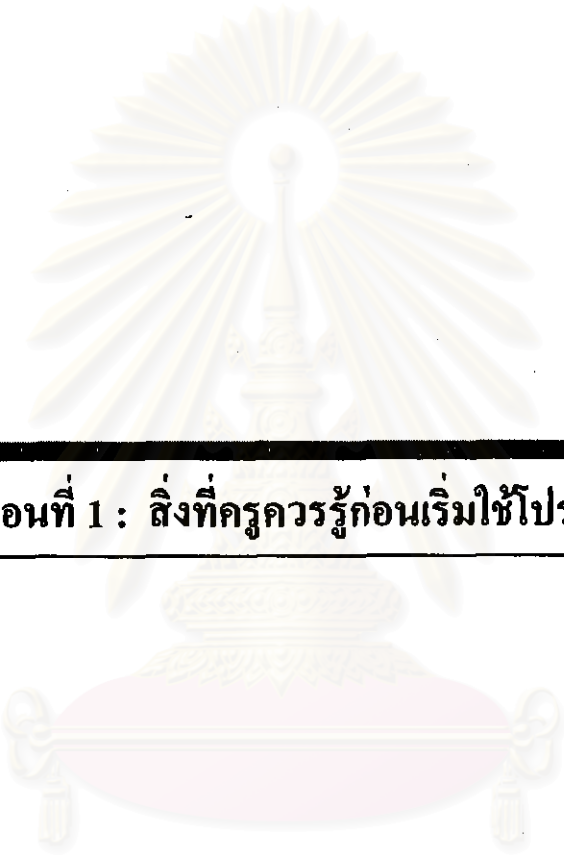
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำนำ

การจัดการเรียนการสอนของครูระดับอนุบาลในแต่ละโรงเรียนนั้น ต่างก็พบปัญหาที่หลากหลายและแตกต่างกันออกไปตามแต่ละสภาพความเป็นอยู่ของโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยจากแหล่งทรัพยากร ระบบการบริหารหรือความร่วมมือของชุมชน ฯลฯ ดังนั้นการที่ครูแต่ละคนมีความสามารถในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนของตน หรือการที่ครูได้ร่วมมือกันเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ นั้นให้หมดสิ้นไป ผลประโยชน์ที่ได้รับนอกเหนือจากที่ครูแต่ละคนได้เรียนรู้กระบวนการแก้ปัญหา ฝึกปฏิบัติจนพัฒนาเป็นนิสัยที่ดีแล้ว ครูยังเกิดเจตคติที่ดีต่อการทำงานร่วมกัน มีความรู้สึกเป็นเจ้าของงานและมีความพึงพอใจในวิชาชีพครูด้วย

คู่มือการใช้โปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนของครูอนุบาลด้วยวิธีการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมฉบับนี้ เป็นการรวบรวมเนื้อหาสาระเกี่ยวกับลักษณะของวิธีการ ขั้นตอนของการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนของครู เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ครูตระหนักถึงความสำคัญของปัญหา ตระหนักถึงศักยภาพของตนเองและร่วมมือกันแก้ปัญหาการเรียนการสอน จนเกิดเป็นนิสัยและวิธีในการทำงานที่ยั่งยืนต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ชุตินา ปานคำ
ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 : สิ่งที่คุณควรรู้ก่อนเริ่มใช้โปรแกรมฯ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. ข้อตกลงพื้นฐานของการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลง

การพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนการสอนของครู ควรสร้างข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงนั้น เพื่อประโยชน์สูงสุดต่อการนำไปใช้ ซึ่งมีข้อตกลงพื้นฐานดังนี้ (Fullan, 1982)

- (1) อย่ายึดติดกับความคิดของตนเองคนเดียว แต่จงช่วยกันหรือร่วมกันกับเพื่อนร่วมงานในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่นเพื่อพัฒนาความคิดที่ร่วมกัน ริเริ่มนั้นให้เป็นไปได้
- (2) เมื่อเริ่มการเปลี่ยนแปลง ช่วงแรกจะรู้สึกไม่ชัดเจน เกิดความคลุมเครือ เมื่อลงมือกระทำไปในระยะหนึ่ง แล้วยจะค่อยๆ เกิดความกระจ่าง ขึ้น

- (3) ความขัดแย้งที่เกิดขึ้น จะเป็นพื้นฐานที่นำไปสู่ความสำเร็จ โดยเฉพาะในช่วงต้นๆ ถ้าราบรื่นตลอดแสดงว่าการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นไม่สำคัญมากนัก

- (4) การเปลี่ยนแปลงต้องเกิดจากแรงผลักดันบางอย่าง แต่จะเปลี่ยนไปในทางที่เหมาะสม เมื่อครูมีโอกาสแสดงความคิดเห็น มีจุดยืนของตัวเอง ได้มีการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและได้รับความช่วยเหลือทางวิชาการ
- (5) การเปลี่ยนแปลงที่ดีและได้ผลอย่างถาวร ต้องใช้เวลาและเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไป

- (6) เมื่อครูไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงใด ๆ หรือการนำไปใช้ไม่ได้ผล ไม่ใช่เกิดจากการต่อต้านความเปลี่ยนแปลงทุกอย่าง แต่อาจเป็นเพราะเกิดความสงสัยว่าการเปลี่ยนแปลงนั้นดีและคุ้มค่าหรือไม่ ครูไม่รู้จะทำอย่างไร หรือไม่มีเวลาให้เพียงพอ
- (7) ในระยะแรกการเปลี่ยนแปลง ไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นพร้อมๆกันทุกคน แต่จะมีคนเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จากผลการกระทำของครูที่เปลี่ยนแปลงก่อน
- (8) ต้องมีการวางแผนการทำงานที่เข้าใจธรรมชาติของกระบวนการเปลี่ยนแปลงและคำนึงถึงองค์ประกอบที่สำคัญต่อการเปลี่ยนแปลง

- (9) ข้อค้นพบที่ได้ ต้องได้จากการพิจารณาหลาย ๆ ด้าน
 ความรู้ตามทฤษฎีอย่างเดียวนั้นไม่เพียงพอสำหรับการปฏิบัติงานจริง ๆ
 ครูต้องอาศัยการตัดสินใจเฉพาะหน้า ปฏิภาณและการเข้าใจถึงความสัมพันธ์
 ระหว่างหมู่คณะของสมาชิก

- (10) ต้องคำนึงถึงสภาพและวัฒนธรรมของโรงเรียน
 การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในเรื่องใดก็ตาม จะต้องเปลี่ยนเข้าไปถึงความเป็น
 อยู่ของบุคลากรในโรงเรียนจึงจะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่แท้จริง

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. วิธีการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning and Action หรือ PLA)

วิธีการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PLA) คืออะไร?

วิธีการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม หมายถึง.....

แนวคิดวิธีการเพื่อที่จะวางแผน ดำเนินงานและประเมินผลการทำงานร่วมกัน
โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อแก้ปัญหาตามความต้องการของชุมชน
ด้วยวิธีการของคนในชุมชนเอง

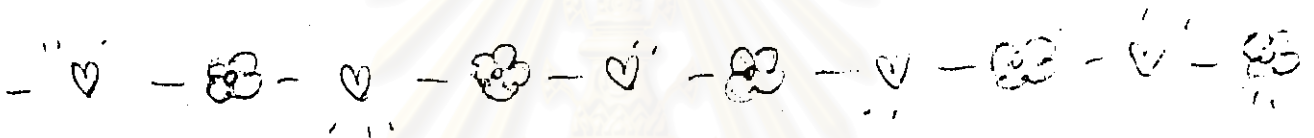
จนเกิดเป็นความสามารถและการเสริมสร้างพลังอำนาจให้กับคนในชุมชน

แนวคิดและหลักการของวิธีการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

วิธีการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีแนวคิดและหลักการ ดังนี้

- ◆ เป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักวิจัยและคนในชุมชน
- ◆ เป็นการทำงานจากระดับล่างสู่บน
- ◆ ชุมชนเกิดภาวะอิสระ สามารถวางเป้าหมายด้วยตนเอง
- ◆ ชุมชนเกิดความรับผิดชอบจากการเป็นผู้ร่วมรับผลประโยชน์

ขั้นตอนการดำเนินงานของวิธีการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

วิธีการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ประกอบไปด้วยขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

- 1) การสร้างความสัมพันธ์
- 2) การเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกัน
- 3) การร่วมกำหนดลำดับความสำคัญของปัญหา
- 4) การกำหนดลำดับความเป็นไปได้ในการแก้ปัญหา
- 5) การจัดทำแผนจัดการทรัพยากรชุมชน
- 6) การดำเนินการพัฒนาตามแผนพัฒนา
- 7) การติดตามผล วิเคราะห์อุปสรรคและปรับปรุงแผน
- 8) การติดตามผล

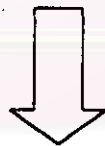
วิธีการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีประโยชน์อย่างไรบ้าง?

การนำวิธีการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไปใช้ เกิดประโยชน์ ดังนี้

- ◆ เป็นแนวทางให้คนในชุมชนได้มีสิทธิในการออกเสียง
- ◆ ส่งเสริมให้คนในชุมชนได้เสนอและวิเคราะห์ปัญหาที่มีความสอดคล้องกับสภาพของชุมชน
- ◆ ชุมชนสามารถจัดลำดับความสำคัญและดำเนินงานตามนโยบายได้เหมาะสมตามความต้องการในชุมชน
- ◆ กระตุ้นการรับรู้ของคนในชุมชนและเป็นแนวทางในการเริ่มต้นเปลี่ยนทัศนคติ

นอกจากนั้นพบว่าวิธีการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์ได้ในหลายสาขาของการพัฒนา เช่น ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ด้านการพัฒนาชุมชนแออัด ด้านการรู้หนังสือของชาวบ้าน ฯลฯ ซึ่งผลจากการพัฒนาพบว่าผู้เข้าร่วมมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป สามารถมีส่วนร่วมในการวางแผนงานและนำแผนการดำเนินงานไปปฏิบัติได้ โรงเรียนเป็นชุมชนหนึ่งที่มีครูเป็นสมาชิกและปัจจัยต่างๆ ในโรงเรียนก็คล้ายคลึงกับปัจจัยต่างๆ ในชุมชนทั่วไป ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้พัฒนา “โปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนด้วยวิธีการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม” ขึ้นมา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาครูให้เกิดความสามารถในการแก้ปัญหาการเรียนการสอน จนเกิดเป็นวิธีการในการทำงานหรือเป็นเครื่องมือในการนำไปพัฒนาคุณภาพการสอน ได้ตลอดไป ซึ่งเป็นผลให้ครูเกิดความพึงพอใจและมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพมากขึ้น

**โปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาการเรียนการสอน
ของครูอนุบาลด้วยวิธีการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม**

ตอนที่ 2 สารสำคัญของโปรแกรมฯ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สาระสำคัญของโปรแกรมฯ

แนวคิด

1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัยอนุบาลนั้น มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการ ครูเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะครูเป็นผู้ที่ส่งเสริมให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้ ดังนั้นครูอนุบาลจึงควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรศึกษาปฐมวัย ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนรวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กอย่างถูกต้องให้มากที่สุด
2. ครูเป็นผู้มีศักยภาพ สามารถพัฒนาการสอนด้วยตนเองได้ หากได้รับการสนับสนุนให้เกิดความตระหนักในศักยภาพของตน และได้รับโอกาสที่จะพัฒนาตนเองด้วยวิธีการที่ครูสนใจ
3. ครูที่ได้รับการส่งเสริมให้ตระหนักถึงปัญหาของตนเองและเกิดพฤติกรรมแก้ปัญหาคือการเรียนการสอน รวมทั้งได้รับการพัฒนานิสัยและวิธีในการทำงาน จะมีความพึงพอใจและมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ จะช่วยให้พัฒนาคุณภาพการสอนของตนเองได้ดียิ่งขึ้นและช่วยให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อช่วยให้ครูเกิดความตระหนักในศักยภาพของตนเองและเกิดความกระตือรือร้นสนใจ ที่จะทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของตนเอง
2. เพื่อส่งเสริมความสามารถของครูในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนของตนเองให้ดียิ่งขึ้นบนพื้นฐานของปัญหาที่ตนกำหนด
3. เพื่อส่งเสริมความสามารถของครูในการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะในการช่วยกันแก้ปัญหาการเรียนการสอนของกลุ่มตน

ลักษณะสำคัญของโปรแกรมฯ

1. ผู้ใช้โปรแกรมทำงานกับครูโดยตรงและเป็นการเรียนรู้แบบกึ่งทางการ โดยครูเป็นผู้ให้ความหมายและความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นในหน่วยงานของตนและเรียนรู้แก้ปัญหาด้วยตนเอง การเรียนรู้แบบกึ่งทางการ เป็นการทำงานที่ผู้เข้าร่วมโปรแกรมฯทำงานร่วมกันในบรรยากาศที่ผ่อนคลาย ไม่เป็นทางการ ในขณะที่ผู้ใช้โปรแกรมฯ ได้เตรียมแผนการทำงานที่เป็นระบบไว้ล่วงหน้า
2. ครูมีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกขั้นตอน ตั้งแต่เก็บและวิเคราะห์ข้อมูล ระบุปัญหา วางแผนการดำเนินงานและการประเมินผล
3. ผู้ใช้โปรแกรมมีหน้าที่อำนวยความสะดวกและจัดเตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงาน
4. วิธีการดำเนินงานมีลักษณะเป็นการกระตุ้นให้ครูได้คิดและตระหนักถึงหน้าที่โดยผ่านจากการทำกิจกรรม
5. กิจกรรมของโปรแกรมมีความกลมกลืนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับการจัดการเรียนการสอนตามปกติของครู ไม่แยกออกมาให้เป็นภาระงานใหม่

เนื้อหา

1. เนื้อหาด้านกระบวนการพัฒนาตนเอง
 - 1) ความหมายและแนวทางในการเสริมสร้างพลังครู
 - 2) วิธีการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน
2. เนื้อหาด้านการจัดการเรียนการสอน(ครูเป็นผู้เลือกหัวข้อใดหัวข้อหนึ่งหรือมากกว่านั้น ซึ่งอยู่ในขอบเขตของการจัดการเรียนการสอน ดังนี้)
 - 1) การมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการของการศึกษาปฐมวัย
 - 2) การจัดสภาพแวดล้อม
 - 3) การจัดเตรียมสื่อการเรียนการสอน
 - 4) การดำเนินกิจกรรมในชั้นเรียน
 - 5) การปกครองชั้นเรียน
 - 6) การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

คุณสมบัติของผู้ใช้โปรแกรมฯ

โปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนของครูอนุบาลด้วยวิธีการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ได้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาครู โดยมีลักษณะการทำงานจากระดับล่างขึ้นบน พร้อมทั้งได้รับความร่วมมือและการเปิดโอกาสให้เป็นอย่างดีของผู้บริหารโรงเรียน ดังนั้นผู้ใช้โปรแกรมฯ ได้แก่ ครูอนุบาล ผู้บริหารและศึกษานิเทศก์ ควรมีคุณสมบัติ ดังนี้ คือ

1. มีความเชื่อในศักยภาพของครูว่าเป็นผู้ที่สามารถพัฒนาคุณภาพการสอนได้ด้วยตนเอง ถ้าได้รับโอกาสในการพัฒนาด้วยวิธีการที่ครูสมัครใจ
2. ศึกษาเทคนิควิธีวิจัยเชิงคุณภาพหรือวิธีการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม(PLA) เพื่อนำไปใช้ในการทำกิจกรรมร่วมกับครู
3. มีความสามารถในการสื่อสารที่หลากหลายรูปแบบ เพื่อการกระตุ้นให้ครูได้คิดและตระหนักถึงหน้าที่รวมถึงผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่เด็ก

คุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโปรแกรม

ผู้เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนของครูอนุบาล ด้วยวิธีการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ในการใช้โปรแกรมฯ ครั้งแรกของสถานศึกษาใด ๆ ควรมีครูอนุบาลที่มีคุณสมบัติ ดังนี้

- 1) เป็นครูที่ทำการสอนระดับชั้นอนุบาลในขณะนั้น
- 2) เป็นผู้ที่มีความต้องการจะพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตนเอง
- 3) เป็นผู้ที่มีใจกว้างกับการเปลี่ยนแปลงและนวัตกรรมใหม่ทางการศึกษาปฐมวัย

เมื่อโปรแกรมฯ ได้รับการยอมรับและดำเนินการใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยคณะครู จำนวนหนึ่งแล้ว คณะครูกลุ่มนี้สามารถเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ดำเนินการขยายผลและให้คำแนะนำสู่ครูกลุ่มอื่นในโรงเรียนได้

ลักษณะของโรงเรียนที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกับการนำโปรแกรมฯ ไปใช้ มีดังนี้

- 1) ผู้บริหารโรงเรียนมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาครู ต้องการให้ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) ผู้บริหารโรงเรียนมีความเชื่อว่าครูมีศักยภาพที่จะพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตนเองได้
- 3) ครูอนุบาลมีความต้องการที่จะพัฒนาคุณภาพการสอนของตนเอง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ระยะเวลาในการใช้โปรแกรมฯ

ปกติแล้วการแก้ปัญหาการเรียนการสอนของครูอนุบาลสามารถดำเนินไปได้เรื่อย ๆ ไม่มีที่สิ้นสุดเป็นวัฏจักรหรือวงจร ดังนี้

อย่างไรก็ตาม ในการเริ่มต้นสร้างความตระหนักในศักยภาพของตนเองให้แก่ครูและให้การสนับสนุนอำนวยความสะดวก (Facilitating) แก่คณะครู แล้วย่อย ๆ ลดบทบาทของผู้ใช้โปรแกรมฯ ลง เพื่อให้ครูสามารถดำเนินงานต่อไปได้โดยอิสระมากขึ้น ควรใช้เวลาอย่างน้อย 3 เดือน เพื่อให้มั่นใจว่าครูมีความมั่นคงในการทำงานกลุ่มมากพอ และหากเป็นไปได้ ผู้ใช้โปรแกรมฯ ควรมีการไปเยี่ยมคณะครูเป็นระยะ ๆ โดยค่อย ๆ เว้นช่วงเวลาที่ห่างออกไป เช่น 1 เดือน 2 เดือน 3 เดือน ตามลำดับ ฯลฯ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การดำเนินการใช้โปรแกรมฯ

ระยะที่ 1 : ขั้นตอนการเตรียมการและการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน

1. สร้างความคุ้นเคยกับครู
2. เลือกคณะทำงานและเก็บข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนการสอน
3. นัดหมาย วันเวลาและสถานที่ที่ใช้ในการทำกิจกรรม

1. สร้างความคุ้นเคยกับครู ระยะเวลาประมาณ 2-3 สัปดาห์

ผู้ใช้โปรแกรมฯ ควรใช้วิธีการต่างๆสร้างความคุ้นเคยกับครูด้วยความจริงใจ พร้อมๆ กับเก็บข้อมูลทางกายภาพ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- 1) พูดคุยกับครูด้วยความจริงใจ ชักถามถึงเรื่องทั่วไปในชีวิตประจำวัน โดยไม่สร้างความลำบากใจให้ครูที่ไม่อยากตอบเรื่องส่วนตัว
- 2) เข้าสังเกตชั้นเรียนด้วยวิธีการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมและวิธีการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ เช่น ช่วยครูทำความสะอาดห้องเรียน จัดเตรียมสื่อ การเรียนการสอน

สถาบันนวัตกรรมการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. เลือกคณะทำงานและเก็บข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนการสอน ระยะเวลาประมาณ 7 - 8 สัปดาห์

ผู้ใช้โปรแกรมฯ ควรเลือกคณะทำงานและดำเนินการเก็บข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับครูที่เป็นคณะทำงาน เพื่อสรุปเป็นพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนการสอนก่อนการทดลองใช้โปรแกรมฯ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- 1) เลือกครูที่เป็นคณะทำงานจำนวน 8 คน ซึ่งมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้
- 2) เข้าสังเกตชั้นเรียนด้วยวิธีการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมและวิธีการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ
- 3) ไม่ให้คำแนะนำหรือให้ความช่วยเหลือใด ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนการสอนของครูอนุบาลอย่างครอบคลุมในทุก ๆ ประเด็น
- 4) นำข้อมูลมาวิเคราะห์และสรุปเป็นพฤติกรรมของครูก่อนการทดลองใช้โปรแกรมฯ

3. นัดหมาย วันเวลาและสถานที่ที่ใช้ในการทำกิจกรรม รวมถึงการจัดเตรียมสถานที่ ระยะเวลา ประมาณ 1 – 2 วัน

ผู้ใช้โปรแกรมฯ ควรเสนอวันเวลาที่ครูสะดวก จัดสถานที่ที่มีบรรยากาศเป็นกันเองและอำนวยความสะดวกให้กับครูในการเข้าร่วมกิจกรรม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- 1) เข้าไปพบกับครูมีห้องเรียน สอบถามถึงวันเวลาที่ครูแต่ละคนสะดวก หลังจากนั้นนำข้อสรุปที่ได้ไปแจ้งให้ครูทราบถึงวันเวลา สถานที่ที่ใช้ในการทำกิจกรรม เช่น ตกงได้เป็นวันอังคารที่ 3 สิงหาคม 2542 เวลา 12.30 น. ที่ห้องศูนย์วิชาการอนุบาล ฯลฯ
- 2) ร่างคำสั่งเสนอครูใหญ่เพื่อแต่งตั้งให้ครูที่เลี้ยงเข้าดูแลนักเรียนในช่วงเวลาที่ครูเข้าร่วมกิจกรรม
- 3) จัดเตรียมสถานที่ รวมทั้งจัดเตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม เช่น กระดาษ เครื่องเขียน กล้องถ่ายรูป ฯลฯ

ระยะที่ 2 : ขั้นการจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนของครูอนุบาลด้วยวิธีการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

1. กิจกรรมการสำรวจสภาพและระบุปัญหา
2. กิจกรรมการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา
3. กิจกรรมการวางแผนดำเนินการแก้ปัญหา
4. กิจกรรมดำเนินการเพื่อแก้ปัญหา
5. กิจกรรมการประเมินผลการแก้ปัญหา

1. กิจกรรมการสำรวจสภาพและระบุปัญหา ระยะเวลาประมาณ 1 - 2 สัปดาห์

ผู้ใช้โปรแกรม ฯ ควรใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ครูเข้าใจถึง คุณค่าของโปรแกรม ฯ ที่มีต่อตนเองดังตัวอย่างต่อไปนี้

1) ประชุมชี้แจง แนะนำกิจกรรมโปรแกรม ฯ ในเรื่องต่อไปนี้

- การเชื่อมโยงศักยภาพการจัดการเรียนการสอนและความแตกต่างกันระหว่างครูแต่ละคน
- ขั้นตอนการทำกิจกรรมของโปรแกรม ฯ อย่างคร่าว ๆ
- การรักษาความลับของผู้เข้าร่วมโปรแกรม ฯ เช่น การขออนุญาตบันทึกภาพการขอใช้เทปบันทึกเสียงในเวลาที่ครูยินยอม ฯลฯ

ทั้งนี้ควร แจกเอกสาร ประกอบการปฐมนิเทศ เช่น เอกสารแนะนำการใช้โปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนของครูอนุบาลด้วย วิธีการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมชุดที่ 1 (ภาคผนวก ฉ)

2) เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรม ฯ ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งช่วยให้ครูเกิดความสบายใจในการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างจากครูคนอื่น ผู้ใช้โปรแกรม ฯ อาจจะ จัดกิจกรรม ให้กับครู เช่น กิจกรรมคุชดอกไม้ โดยมีรายละเอียดของการจัดกิจกรรมดังนี้

กิจกรรมลู่ออกไม้

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้ตระหนักว่าคนเรานั้นมีความแตกต่างกันด้วยสาเหตุหลายประการ และเราควรจะยอมรับความแตกต่างนี้ในลักษณะต่างๆ กัน

เวลาที่ใช้ ประมาณ 25 นาที

วัตถุประสงค์ 1. ดอกไม้ 1 ช่อ

2. กระดาษชาร์ท ปากกามเมจิก หรือกระดานดำและชอล์ก

ขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรม

- ก. ชั้นกิจกรรม (1) ให้ผู้ใช้โปรแกรมฯถือช่อดอกไม้ 1 ช่อ และบอกครูว่า “ขอให้คุณครูดูดอกไม้นี้สักครู่” (2 นาที)
- (2) ต่อไปผู้ใช้โปรแกรมฯกล่าวว่า “ขอให้ทุกคนช่วยเขียนลงในกระดาษว่าเห็นดอกไม้ช่อนี้แล้ว นึกถึงอะไรบ้างหรือเกิดความคิดอะไรขึ้นมาบ้าง ให้เวลา 2 นาที” (2 นาที)
- (3) ให้ครูตอบและถามเหตุผลว่าเพราะเหตุใดจึงคิดถึงสิ่งนั้น จดบันทึกคำตอบบนกระดาษ (5 นาที)
- (4) ผู้ใช้โปรแกรมฯสรุปจากกระดาษว่า “คนเราเห็นสิ่งๆ เดียวกัน แต่คิดไม่เหมือนกันเพราะคนมีประสบการณ์ต่างกัน มีความรู้ต่างกัน ชอบต่างกัน (สรุปจากกระดาษ) แสดงให้เห็นชัดเจนว่าคนเรานั้นมีความแตกต่างกันในด้านการรับรู้ และความรู้สึกนึกคิด”

ข. ชั้นประยุกต์ใช้และสรุป

- (5) ผู้ใช้โปรแกรมฯถามว่า “จากกิจกรรมลู่ออกไม้ ข้อสรุปควรเป็นอย่างไร” จดบันทึกคำตอบบนกระดาษ (5 นาที)
- (6) ผู้ใช้โปรแกรมฯสรุปเพิ่มเติม (3 นาที) คนเราเห็นสิ่งๆ เดียวกัน และได้ยินเรื่องเรื่องเดียวกัน ก็จะทำให้เกิดความคิดเห็นต่างกัน สิ่งที่ทำให้เราแตกต่างกันมีหลายประการ เช่น ประสบการณ์ต่างกัน คนเราเคยมีประสบการณ์กับสิ่งนั้นๆ ไม่เหมือนกัน เช่น บางคนเคยปลูกดอกไม้ เห็นดอกไม้ก็ชอบ แล้วก็นึกว่า ถ้าจะปลูกจะปลูกอย่างไร บางคนไม่เคยปลูกดอกไม้ เคยแต่ซื้อ พอเห็นดอกไม้ก็เกิดความคิดว่า ดอกไม้ดอกนี้ราคาเท่าใด ฯลฯ สรุปได้ว่าคนเรานั้นมีความแตกต่างกัน
- (7) ผู้ใช้โปรแกรมฯถามเพิ่มเติมและจดบันทึกคำตอบบนกระดาษ (5 นาที)
- การที่เราตระหนักว่า คนเรามีความแตกต่างกันด้วยเหตุที่กล่าวมาแล้วนั้น สามารถช่วยอะไรเราได้บ้าง
 - เมื่อเรารู้ว่า คนแตกต่างกัน การรู้นี้มีประโยชน์อะไรแก่เรา
- (8) ผู้ใช้โปรแกรมฯสรุปเพิ่มเติม (2 นาที) เนื่องจากว่า คนเรานั้นมีความแตกต่างกันเป็นสิ่งที่ เป็นธรรมชาติที่เป็นไปอย่างนั้น การที่เราเข้าใจและตระหนักถึงความแตกต่างนี้ จะช่วยเราได้หลายทาง เช่น
- (8.1) ไม่เกิดโมโห โกรธคนอื่นที่เขาคิดเห็นไม่เหมือนเรา
- (8.2) ยินดีว่าคนเราแตกต่างกัน เพราะความแตกต่างกันทำให้โลก

สดชื่นและน่าตื่นเต้น

(8.3) เมื่อเกิดปัญหาให้หาต้นเหตุของปัญหาว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นมัน
เนื่องมาจากอะไร แล้วค่อย ๆ หาทางประนีประนอมกัน

(8.4) ควรรับฟังคนอื่น เพราะคนอื่นก็มีเหตุผล

(8.5) ควรพิจารณาความเห็นของคนอื่น บางทีเราอาจจะได้พบคำตอบ
อื่นด้วย

(8.6) ถึงแม้เราจะแตกต่างกัน แต่เราก็ทำงานร่วมกันได้ ถ้าเรามีหลัก
เกณฑ์และระเบียบที่ดี (ปรับและคัดลอกจากคู่มือการจัดการกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์สำหรับผู้ประชุม โดย ทิศนา
แจ่มมณี, 2522)

3) กระตุ้นให้ครูแสดงความคิดเห็น ระดมสมองเกี่ยวกับปัญหาที่ต้องการแก้ไข

ในขั้นนี้ปัญหาที่ครูยกมา หากเป็นปัญหาในระดับผู้บริหารหรือมาจากปัจจัยภายนอก
ซึ่งไม่ใช่สิ่งที่ครูสามารถดำเนินการแก้ไขได้โดยตรง ผู้ใช้โปรแกรมฯ อาจไม่ใช่ปัญหาเหล่านี้ แต่ใช้
การกระตุ้นถึงกล่าวถึงปัญหานั้น เป็นการนำเข้าสู่ปัญหาระดับการเรียนการสอนในชั้นเรียนที่
แท้จริงในขั้นต่อไป เช่น

ครูช่วยกันระดมสมองระบุปัญหา โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. สื่อไม่พร้อม เตรียมไม่ทัน
2. งานซับซ้อนจากฝ่ายต่าง ๆ
3. งานนอกเหนือจากการสอนมีมาก
4. เกมการศึกษาสอนตอนบ่ายไม่ได้ผล
5. อาหารว่างควรอยู่ระหว่าง 09.30 น. (09.15 - 09.30 น.)
6. ไม่มีผู้ช่วยดูแลเด็กอย่างทั่วถึงขณะทำกิจกรรมกลุ่ม
7. เด็กรีบทำกิจกรรมให้เสร็จเพื่อห้วงเล่น
8. เด็ก ไม่อยู่ในระเบียบเมื่อมีคนแปลกหน้า

จากการประชุม ผู้ใช้โปรแกรมฯ นำผลการระบุปัญหาของครูมาวิเคราะห์ พบว่า ครูยังไม่ชัดเจนหรือให้ความสำคัญแก่การมุ่งที่ปัญหาที่ตนสามารถแก้ไขได้ จากสภาพนี้ ผู้ใช้โปรแกรมฯ ควรหาวิธีการที่ช่วยสะท้อนความคิดของครูเข้าสู่การเห็นคุณค่าของตนเองที่สามารถแก้ปัญหาการเรียนการสอนได้ด้วยตัวเอง เช่น จัดทำเอกสารแนวการสังเกตการสอนด้วยตนเอง (ภาคผนวก ก)

2. กิจกรรมการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ระยะเวลาประมาณ 1-2 สัปดาห์

ผู้ใช้โปรแกรมฯ ควรกระตุ้นให้ครูตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาการจัดการเรียนการสอน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- 1) ถามนำ กระตุ้นให้ครูอภิปรายและระบุปัญหา โดยอาจยกตัวอย่างประกอบทั้งที่ใช้และไม่ใช้ปัญหาประกอบกับเอกสารที่แจก เพื่อให้ครูเกิดประเด็นการอภิปรายมากขึ้น
- 2) ขอความร่วมมือ หรือขอครูอาสาสมัครในการเขียนบันทึกคำพุดลงบนกระดาน
- 3) จัดกิจกรรม เพื่อให้ครูเห็นประโยชน์ของการทำงานร่วมกัน เช่น กิจกรรมการคาดคะเนเมล็ดข้าวโพด โดยมีรายละเอียดของกิจกรรมดังนี้

กิจกรรมคาดคะเนเมล็ดข้าวโพด

จุดมุ่งหมาย เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของสมาชิกกลุ่ม

เวลาที่ใช้ ประมาณ 25 - 30 นาที

- วัสดุอุปกรณ์**
1. เมล็ดข้าวโพด 1 ถุง แก้ว 2 ใบ
 2. ตารางบันทึกข้อมูล
 3. กระดาษ 8 แผ่น

ขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรม

- ก. ขั้นตอนกิจกรรม
 - (1) ผู้ใช้โปรแกรมฯ กล่าวนำเล็กน้อย
 - (2) ต่อไปผู้ใช้โปรแกรมฯ จัดกลุ่มเป็นวงกลม แจกกระดาษคนละ 1 แผ่น แล้วนำแก้วซึ่งบรรจุเมล็ดข้าวโพดออกมาถือไว้ แล้วบอกให้ครูแต่ละคนดูเมล็ดข้าวโพด แล้วลองคาดคะเนว่ามีจำนวนเท่าไร ให้เวลาดู 1 นาที (2 นาที)
 - (3) เก็บแก้ว แล้วให้ครูแต่ละคนเขียนจำนวนที่คาดคะเนลงในกระดาษ (1 นาที)
 - (4) ผู้ใช้โปรแกรมฯ ให้ครูปรึกษาหารือกันว่า จำนวนควรจะเป็นเท่าไร ให้เวลาปรึกษา 3 นาที (3 นาที)
 - (5) เมื่อหมด 3 นาที ให้หยุดปรึกษา ผู้ใช้โปรแกรมฯ นำแก้วบรรจุเมล็ดข้าวโพดเดิมมาให้ดูอีก 1 นาที เสร็จแล้วให้ครูแต่ละคนเขียนจำนวนที่คาดคะเนได้ครั้งที่ 2 ลงได้ตัวเลขเดิมที่เขียนไว้ในกระดาษ (2 นาที)
 - (6) ให้ครูหาค่าเฉลี่ยของตัวเลขที่คาดคะเนไว้ในครั้งที่ 2 โดยนำตัวเลขของครูในครั้งที่ 2 ของแต่ละคนมาบวกกัน แล้วหารด้วยจำนวนสมาชิกของกลุ่ม บันทึกค่าเฉลี่ยของกลุ่มไว้ได้ตัวเลขที่คาดคะเนครั้งที่ 2 (3 นาที)

(7) ผู้ใช้โปรแกรมรวบรวมกระดาษคำตอบทั้งหมด แล้วไปบันทึกตัวเลขลงในตารางบันทึกข้อมูล ในขณะนั้นให้ครูในกลุ่มนับจำนวนเมตริกซ์ขาวโพลนแล้ว แล้วไปบันทึกตัวเลขไว้ในตารางบันทึกข้อมูล (5 นาที)

ข. ชั้นวิเคราะห์ (8) ผู้ใช้โปรแกรมฯ ซักถามดังนี้ (5 นาที)

- (8.1) ครูใช้วิธีการอย่างไร ในการคาดคะเนครั้งแรกและรู้สึกอย่างไร
- (8.2) ครูรู้สึกอย่างไร ในการที่ได้ปรึกษาร่วมกัน
- (8.3) ครูเปลี่ยนตัวเลขการคาดคะเนในครั้งที่ 2 หรือไม่ เพราะเหตุใด
- (8.4) ครูใช้วิธีการอย่างไร ในการคาดคะเนครั้งที่ 2 และมีความรู้สึก

ต่างจากครั้งแรกอย่างไร

ค. ชั้นประยุกต์ใช้และสรุป

(9) ผู้ใช้โปรแกรมฯ สรุปเพิ่มเติม (5 นาที)

กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมซึ่งแสดงให้เห็นว่า คนเราเมื่ออยู่ร่วมกันหรือทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม การปรึกษาร่วมกันเป็นสิ่งที่ช่วยให้ครูเกิดความเชื่อมั่นในการตัดสินใจมากขึ้นเพราะได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นซึ่งกันและกัน อย่างไรก็ตามการทำงานกลุ่มนี้อาจจะให้ผลไปในทางบวกหรือทางลบได้ขึ้นอยู่กับสิ่งต่าง ๆ หลายอย่าง เช่น

- (9.1) การชักนำของผู้นำกลุ่มหรือผู้มีอิทธิพลในกลุ่ม
- (9.2) วิธีการที่สมาชิกในกลุ่มใช้
- (9.3) โอกาสที่สมาชิกแต่ละคนจะได้แสดงความคิดเห็นหรือเหตุผล

ของคน

(9.4) เสียงส่วนใหญ่

ดังนั้นในการทำงานที่จะช่วยให้ผลงานเอนเอียงไปในทางบวกหรือทางที่ถูกต้อง เราควรจะต้อง

• ให้โอกาสสมาชิกแต่ละคนได้แสดงความคิดเห็นและเหตุผลของตนอย่างเต็มที่

- ให้โอกาสครูได้ปรึกษาร่วมกัน เพื่อเพิ่มความมั่นใจในการแก้ปัญหา
- เคารพรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน

การปรับกิจกรรม ผู้ใช้โปรแกรมฯ อาจใช้วัสดุอื่นแทนเมตริกซ์ขาวโพลนได้เช่น ก้อนกรวดก้อนเล็ก ๆ หรือเมล็ดผลไม้ต่าง ๆ

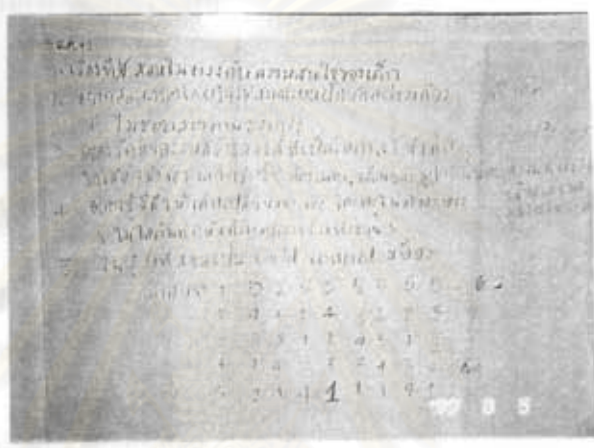
ภาคผนวก ตารางบันทึกข้อมูล

ครั้งที่	คนที่1	คนที่2	คนที่3	คนที่4	คนที่5	คนที่6	คนที่7.	คนที่8	ค่าเฉลี่ยครั้งที่ 2	จำนวนจริง
ครั้งที่ 1	450	170	150	220	220	600	500	450	313	300
ครั้งที่ 2	350	200	200	250	250	500	400	350		

(ปรับและคัดลอกจากคู่มือการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์สำหรับผู้นำชุมชน โดย ทิศนา แขมมณี, 2522)

4) กระตุ้นให้ครูจัดลำดับความสำคัญของปัญหา โดยให้ครูเสนอวิธีในการจัดลำดับตามความสนใจ ผู้ใช้โปรแกรมฯ อาจจัดเตรียมอุปกรณ์เพื่ออำนวยความสะดวกไว้ เช่น ปากกา ดินสอ กระดาษ ฯลฯ ซึ่งพบว่าครูอาจเลือกใช้วิธีการลงคะแนนเสียง (vote) เพื่อจัดลำดับความสำคัญของปัญหา เช่น

ครูร่วมกันจัดลำดับความสำคัญของปัญหาคด้วยวิธีการที่ตนเป็นผู้เสนอ มีรายละเอียดดังนี้

5) สรุปประเด็นปัญหาที่สำคัญและการได้รับการแก้ไขเป็นลำดับแรก เช่นปัญหาที่เลือกคือ “ไม่รู้่วาวิธีที่สอนอยู่เป็นการสอนแบบยึดเด็กเป็นศูนย์กลางหรือยัง” ผู้ใช้โปรแกรมฯ อาจเสนอให้ครูเตรียมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหานี้มาอภิปรายร่วมกันในการประชุมครั้งต่อไป เช่น ข้อมูลเรื่อง “การสอนแบบยึดเด็กเป็นศูนย์กลางในความคิดของฉัน”

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. กิจกรรมการวางแผนดำเนินการแก้ปัญหา ระยะเวลาประมาณ 1-2 สัปดาห์

ผู้ใช้โปรแกรมฯ ควรกระตุ้นให้ครูได้ทบทวนถึงสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดความตระหนักในปัญหาและมีความตั้งใจในการวางแผนเพื่อแก้ปัญหา นั้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- 1) เพื่อให้ครูเห็นความสำคัญของการวางแผนเพื่อแก้ปัญหาร่วมกันเป็นหมู่คณะ

ผู้ใช้โปรแกรมฯ อาจจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมการสร้างหอคอยด้วยกระดาษหนังสือพิมพ์ โดยมีรายละเอียดของกิจกรรมดังนี้

กิจกรรมการสร้างหอคอยด้วยกระดาษหนังสือพิมพ์

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้เห็นความสำคัญของการร่วมกันวางแผนเพื่อแก้ปัญหาเป็นหมู่คณะ

เวลาที่ใช้ ประมาณ 25-30 นาที

- วัสดุอุปกรณ์
1. กระดาษหนังสือพิมพ์ จำนวน 2 ฉบับ
 2. ไม้บรรทัด

ขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรม

- ก. ขั้นกิจกรรม
 - (1) ผู้ใช้โปรแกรมฯ ขอให้ครูแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 4 คน (1 นาที)
 - (2) ต่อไปผู้ใช้โปรแกรมฯ แจกกระดาษหนังสือพิมพ์ให้กลุ่มละฉบับ และกล่าวว่า “ขอให้แต่ละกลุ่มช่วยกันวางแผนเพื่อสร้างหอคอยด้วยกระดาษหนังสือพิมพ์ โดยให้เป็นหอคอยที่มีความสูงที่สุดและมีความแข็งแรงที่สุด โดยใช้เวลา 10 นาที” (10 นาที)
 - (3) เมื่อครบ 10 นาที ให้หยุดสร้างหอคอย แล้วผู้ใช้โปรแกรมฯ ทดสอบความสูงของหอคอยแต่ละกลุ่มด้วยการใช้ไม้บรรทัดวัด (2 นาที)
 - (4) ผู้ใช้โปรแกรมฯ ทดสอบความแข็งแรงของหอคอยแต่ละกลุ่มด้วยการใช้กระดาษแข็งพับกลุ่มละ 2 ครั้ง (2 นาที)
 - (5) ผู้ใช้โปรแกรมฯ สรุปผลความสูงและความแข็งแรงของหอคอย
- ข. ขั้นประยุกต์ใช้และสรุป
 - (6) ผู้ใช้โปรแกรมฯ ถามว่า “จากกิจกรรมสร้างหอคอยด้วยกระดาษหนังสือพิมพ์ ข้อสรุปควรเป็นอย่างไร” (5 นาที)
 - (7) ผู้ใช้โปรแกรมฯ ถามเพิ่มเติมและจดบันทึกคำตอบบนกระดาษ (5 นาที)
 - การที่เราระหนักว่า คนเราร่วมกันวางแผนกันก่อนทำงานแล้วนั้น สามารถช่วยอะไรเราได้บ้าง
 - เมื่อเรารู้ว่าการร่วมกันวางแผนการทำงานเป็นสิ่งที่ดี การรู้วิธีมีประโยชน์อะไรแก่เรา

(8) ผู้ใช้โปรแกรมฯสรุปเพิ่มเติม (2 นาที) การทำงานที่เกิดจากการวางแผนและการร่วมมือกัน จะช่วยให้งานที่ได้มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ดังนั้นการวางแผนควรจะคำนึงถึงความเป็นไปได้ของการดำเนินการตามแผนและคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญด้วย

2) ถามนำ กระตุ้นให้ครูทบทวนถึงสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเอง ผู้ใช้โปรแกรมฯ ควรหาวิธีการที่ช่วยให้ครูเข้าใจด้วยตนเอง เช่น จัดทำเอกสารวิเคราะห์ตนเอง เกี่ยวกับแนวคิดและหลักการทางการศึกษาปฐมวัย เพื่อเป็นแนวทางให้ครูย้อนกลับไปทบทวนเปรียบเทียบกับตนเอง (ภาคผนวก ข)

3) กระตุ้น ให้ครูแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุที่น่าจะทำให้เกิดปัญหานั้น

4) เสนอหัวข้อการอภิปราย เช่น "จะสอนอย่างไร จึงจะมั่นใจได้ว่าเป็นการสอนแบบยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง" เพื่อให้ครูร่วมกันวางแผนดำเนินการแก้ปัญหาดังกล่าว โดยผู้ใช้โปรแกรมฯ เป็นผู้บันทึกวิธีการแก้ปัญหาลงบนกระดาน มีรายละเอียดดังนี้

- (1) ได้เห็นตัวอย่างการสอนจากโรงเรียนอื่นบ้างแล้วนำมาเปรียบเทียบกับสภาพการสอนของเรา
- (2) ได้รับการอบรมและอ่านเอกสารที่เน้นการปฏิบัติตามขั้นตอนที่ถูกต้อง
- (3) ได้รับคำแนะนำจากการนิเทศของผู้รู้
- (4) ต้องได้ปฏิบัติตามแผนฯที่ผู้รู้เขียนมาเลย เพราะจะมีโอกาสเห็นว่ามีเทคนิคการสอนที่ดีกว่าที่สอนอยู่หรือไม่
- (5) ศึกษาความรู้เพิ่มเติมในเรื่อง "รูปแบบการจัดกิจกรรม" จากสื่อต่าง ๆ

5) อำนวยความสะดวกในการเตรียมการดำเนินการแก้ปัญหา เช่น ถ้ามถึงรายชื่อโรงเรียนที่ครูต้องการไปดูการสอนและรายชื่อวิทยากรที่จะเรียนเชิญมาให้ความรู้

4. กิจกรรมดำเนินการเพื่อแก้ปัญหา ระยะเวลา 6-8 สัปดาห์

ผู้ใช้โปรแกรมฯ ควรอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ครูสามารถดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาตามที่ได้วางแผนไว้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1) เพื่อชี้ให้ครูเห็นความสำคัญของการตั้งจุดมุ่งหมายและการมีแบบแผนในการทำงาน ผู้ใช้โปรแกรมฯ อาจจัดกิจกรรมกระตุ้น เช่น กิจกรรมกระป๋อง โดยมีรายละเอียดของการจัดกิจกรรมดังนี้

กิจกรรมกระป๋อง

จุดมุ่งหมาย เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในเรื่องกระบวนการทำงานว่าจุดมุ่งหมายในการทำงานเป็นสิ่งสำคัญและมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อผลสำเร็จของงาน

เวลาที่ใช้ ประมาณ 30 นาที

- วัสดุอุปกรณ์ 1. กระป๋อง 1 ชุด
2. หน้ากากหรือผ้าปิดตา 7 ชิ้น

ขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรม

ก. ขั้นตอนกิจกรรม (1) ผู้ใช้โปรแกรมฯ ขออาสาสมัคร 1 คนเป็นผู้ออกคำสั่ง อีก 7 คนให้ใส่หน้ากากหมด (2 นาที)

(2) เมื่อสวมหน้ากากเรียบร้อยแล้ว ผู้ใช้โปรแกรมฯ ช่วยให้ทั้ง 7 คนยืนแยกกันอยู่คนละมุม โต๊ะ แล้วหีบกระป๋องใบใหญ่ออกมาตั้งที่กลาง โต๊ะ แล้วหีบกระป๋องซึ่งมีเชือกร้อยอยู่ที่ฝา 7 เส้น ออกมาวางห่างจากกระป๋องใบใหญ่พอสมควร แล้วหีบปลายเชือกให้ครูที่ปิดตาถือคนละ 1 เส้น (1 นาที)

(3) ผู้ใช้โปรแกรมฯ พูดกับอาสาสมัครผู้ออกคำสั่งเบา ๆ เพียงได้ยินกัน 2 คนว่าให้ผู้ออกคำสั่งพยายามออกคำสั่งให้ทั้ง 7 คน เอากระป๋องใบเล็กซึ่งมีเชือกร้อยอยู่ในกระป๋องใบใหญ่ที่วางอยู่กลาง โต๊ะ โดยไม่ให้กระป๋องเล็กกระทบกับกระป๋องใหญ่ ให้พยายามให้งานชิ้นนี้สำเร็จเร็วที่สุด (1 นาที)

(4) ผู้ใช้โปรแกรมฯ พูดกับอาสาสมัครที่ปิดตาตั้ง ๆ ว่า “ขอให้ผู้ที่ปิดตาทุกคนทำตามคำสั่งซึ่งครู.....จะเป็นผู้สั่งให้ทุกคนทำตาม และห้ามถามคำถามใด ๆ ทั้งสิ้น (1 นาที)

(5) ผู้ใช้โปรแกรมฯ ให้ผู้ออกคำสั่ง ออกคำสั่ง ได้ (5 นาที)

ข. ขั้นตอนวิเคราะห์ (6) เมื่อทำเสร็จแล้ว ผู้ใช้โปรแกรมฯ ให้อาสาสมัครทั้งหมดกลับไปนั่งที่ได้ แล้วถามความรู้สึกของทั้ง 7 คน จบบันทึกคำตอบลงบนกระดาน (2 นาที)

(7) ให้อาสาสมัครทั้งหมดกลับมาทำอีกครั้งหนึ่ง คราวนี้ไม่ให้มีผู้ออกคำสั่ง ให้ทุกคนปรึกษากันหรือกันได้และไม่ต้องปิดตา (2 นาที)

(8) ผู้ใช้โปรแกรมฯซักถามความรู้ลึกของอาสาสมัครทั้งหมดอีกครั้งหนึ่ง
เปรียบเทียบกับการทำงานครั้งแรก (2 นาที)

ก. ชั้นประยุกต์ใช้และสรุป

(9) ผู้ใช้โปรแกรมฯซักถามว่า “กิจกรรมที่ทำให้เสร็จนี้ให้ความรู้ในเรื่องการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มอย่างไรบ้าง” และจดบันทึกคำตอบบนกระดาน (5 นาที)

(10) ผู้ใช้โปรแกรมฯสรุปเพิ่มเติม ดังนี้ (1 นาที)

ดังเป็นที่รู้กันโดยทั่วไปว่า ลักษณะการทำงานของกลุ่มโดยทั่ว ๆ ไปจะมีอยู่ 3 ลักษณะคือกลุ่มแบบอัตตาธิปไตย กลุ่มแบบประชาธิปไตยและกลุ่มแบบธรรมาธิปไตย การทำงานแบบมีผู้นำเผด็จการ คงจะเห็นได้จากตัวอย่างที่เราทำเมื่อครู่ที่ว่า เป็นการทำงานที่ทำให้ผู้ร่วมงานเกิดความไม่มั่นใจ หวาดระแวง กังวล สงสัย วิดก ฯลฯ นอกจากนั้นผลงานยังขาดความคิดสร้างสรรค์ และผู้ร่วมงานไม่มีโอกาสได้ใช้ความสามารถของตนเท่าที่ควร ดังนั้นในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม หากสามารถหลีกเลี่ยงการทำงานในลักษณะเผด็จการได้ ปัญหาที่กล่าวคงไม่เกิดขึ้น

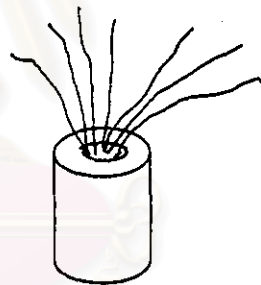
นอกจากนั้น เห็นได้ชัดเจนว่า การทำงานกลุ่ม ผู้ร่วมงานทุกคนจำเป็นต้องรู้และเข้าใจในจุดมุ่งหมายของการทำงานนั้น เพราะสิ่งนี้จะช่วยให้ทุกคนดำเนินงานไปพร้อม ๆ กันอย่างถูกต้องด้วยความสบายใจ

ภาคผนวก ภาพกระป๋องเล็กและกระป๋องใหญ่

กระป๋องใหญ่

ใช้กระป๋องที่ไม่มีฝาปิด

กระป๋องเล็ก

ใช้กระป๋องขนาดเล็กกว่ากระป๋องใหญ่เล็กน้อย

มีฝาปิดและที่ฝาเจาะรู นำเชือกเส้นเล็ก ๆ 7 เส้นมาร้อย

ลงในรูที่ฝากระป๋อง แล้วขมวดคปมและปิดฝา

(ปรับและคัดลอกจากคู่มือการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์สำหรับผู้นำชุมชน โดย ทิศนา แคมมณี, 2522)

2) จัดทำเอกสารสรุปตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์ แจกครูทุกคนเพื่ออภิปรายถึงปัญหาที่พบในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนฯ

- 3) อำนวยความสะดวกในการเดินทางไปศึกษาดูงานของครู เช่น ติดต่อประสานงานกับโรงเรียน ร่างจดหมายเพื่อแจ้งถึงผู้ปกครอง ติดต่อยานพาหนะในการเดินทาง ฯลฯ
- 4) จัดหาเอกสาร บทความเกี่ยวกับเรื่องที่ครูสนใจ แจกให้ครูทุกคน เช่น บทความเรื่อง “การสอนแบบโครงการที่โรงเรียนวนิษา” (ภาคผนวก ก) และจุดสารสรุปขั้นตอนการสอนแบบโครงการ จากวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามหลักการสอนแบบโครงการเพื่อเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กวัยอนุบาล” โดย ดร.วัฒนา มัคคสมัน ซึ่งผู้ใช้โปรแกรมฯ ได้คัดเลือกเฉพาะประเด็นที่สำคัญแจกให้ครูเพื่อศึกษา
- 5) กระตุ้นให้ครูเข้าร่วมกิจกรรมและซักถามข้อสงสัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมขณะที่ไปศึกษาดูงาน
- 6) อำนวยความสะดวกในการทดลองจัดกิจกรรมตามแนวการสอนที่ครูตกลงร่วมกัน เช่น จัดทำสัญญาการเรียน (contract) ตามที่ครูได้ออกแบบร่วมกันไว้และอัดสำเนาแจกครู จัดหาอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม กระดาษเอกสารหน้าเดียว ปากกาเมจิก กระดาษ ฯลฯ
- 7) กระตุ้นให้ครูเขียนสะท้อนความรู้สึก (self-reflection) โดยชี้แจงให้ครูเห็นถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับตนเอง
- 8) กระตุ้นให้ครูแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาที่พบในการทดลองจัดกิจกรรม และเสนอให้ครูคนคนอื่นแสดงความคิดเห็นในการแก้ปัญหา

5. กิจกรรมการประเมินผลการแก้ปัญหา ระยะเวลา 1 สัปดาห์

ผู้ใช้โปรแกรมฯ ควรกระตุ้นให้ครูได้ทบทวนถึงสภาพการจัดการเรียนการสอนเพื่อประเมินผลการแก้ปัญหาว่าปัญหานั้น ได้รับการแก้ไขให้หมดไปหรือยัง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- 1) ถามนำถึงสภาพการจัดการเรียนการสอนของครูแต่ละคน
- 2) กระตุ้นให้ครูประเมินว่าจากปัญหาที่ครูเลือกไว้นั้น ได้รับการแก้ไขให้หมดไปแล้วหรือยัง เพื่อที่จะวางแผนการแก้ปัญหาอีกครั้งถ้าปัญหานั้นยังไม่ได้รับการแก้ไข หรือเพื่อเลือกปัญหาลำดับต่อไปมาแก้ไข เช่น ถ้าปัญหาเดิมนั้นได้รับการแก้ไขแล้ว โดยครูจำนวนครึ่งหนึ่งขึ้นไป ประเมินว่าตนเองมั่นใจว่าได้สอนแบบยึดเด็กเป็นศูนย์กลางแล้วและเห็นร่วมกันว่าควรประเมินการทดลองจัดกิจกรรมนี้ให้ครูอนุบาลคนที่เหลือได้ฟังด้วย ผู้ใช้โปรแกรมฯ จึงเสนอให้ครูร่วมกันวางแผนวิธีการนำเสนอการประเมินผลการจัดกิจกรรมร่วมกัน ฯลฯ

ระยะที่ 3 : การเก็บรวบรวมข้อมูลหลังการทดลองใช้โปรแกรมฯ เพื่อตอบคำถามของการวิจัย

- การติดตามผลและเก็บรวบรวมข้อมูล

การติดตามผลและเก็บรวบรวมข้อมูล ระยะเวลาประมาณ 4 – 5 สัปดาห์

ผู้ใช้โปรแกรมฯ ควรจัดกิจกรรมการประชุมต่อ ในขณะที่เดียวกันควรเข้าสังเกตชั้นเรียนเพื่อสรุปพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของครูหลังการทดลองใช้โปรแกรมฯ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- 1) เข้าสังเกตชั้นเรียน ด้วยวิธีการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมและวิธีการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการเพื่อสรุปพฤติกรรมการจัดการเรียน การสอนของครูหลังการทดลองใช้โปรแกรมฯ ว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปจากพฤติกรรมก่อนการทดลองใช้โปรแกรมฯ หรือไม่
- 2) จัดกิจกรรมการประชุม กระตุ้นให้ครูอภิปรายแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและวิธีการขยายผล
- 3) กระตุ้นให้ครูร่างจดหมายถึงผู้ปกครองเพื่อขอสนับสนุนสื่อการเรียนการสอนเพื่อแก้ปัญหาเรื่องสื่อ

- 4) จัดเตรียมสื่อ เช่น วัสดุทัศนเกี่ยวกับกระบวนการสอนของนวัตกรรมที่ครูกำลังทดลองจัดกิจกรรม มาให้ครูได้ใช้เพิ่มพูนความรู้
- 5) ขอความร่วมมือครูอาสาสมัครเพื่อทำหน้าที่อำนวยความสะดวกต่าง ๆ แทนผู้ใช้โปรแกรมฯ
- 6) ผู้ใช้โปรแกรมฯ ถอนตัวออกจากโรงเรียนและติดตามผลการทำงานของครู โดยเข้าร่วมการประชุมโดยไม่มีส่วนร่วมอีกครั้งหนึ่ง

สื่อประกอบการใช้โปรแกรมฯ

- 1) คู่มือการใช้โปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนของครูอนุบาลด้วยวิธีการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เนื้อหาสาระประกอบด้วย ลักษณะของวิธีการ หลักการ วัตถุประสงค์ ลักษณะของโปรแกรมฯ ผู้ใช้โปรแกรมฯ เนื้อหา การดำเนินงาน สื่อและการประเมินผล
- 2) เอกสารที่ใช้ในการจัดกิจกรรม เช่น เอกสารแนะนำการใช้โปรแกรมฯ เป็นเอกสารที่ชี้แจงถึงสิ่งที่ครูควรรู้ก่อนเริ่มใช้โปรแกรมฯ ได้แก่
 - (1) ข้อตกลงพื้นฐานของการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลง
 - (2) วิธีการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ฯลฯ
- 3) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่
 - (1) แบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนการสอนของครู
 - (2) แบบสัมภาษณ์ครูอนุบาล
 - (3) แบบวิเคราะห์ข้อมูล
 - (4) แบบสรุปพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนการสอนของครูแต่ละคน
- 4) สื่อพื้นฐานและอุปกรณ์อื่น ๆ ที่ใช้ประกอบการทำกิจกรรมแต่ละครั้ง เช่น กระดาษ A4 กระดาษเขียนแบบ สีเมจิก เทปขาว เครื่องบันทึกเสียง ฯลฯ

การประเมินผล

ประเมินผลคุณภาพของโปรแกรมโดยพิจารณาจาก พฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของครูภายหลังการเข้าร่วมโปรแกรม ว่าในประเด็นที่ครูเลือกมาแก้ปัญหา ครุมีการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนเป็นรายบุคคลหรือไม่ และครุมีพฤติกรรมการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะเพื่อแก้ปัญหการเรียนการสอนร่วมกันหรือไม่

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้วิจัย

นางสาวชุติมา ปานคำ เกิดเมื่อวันที่ 14 ธันวาคม พ.ศ.2516 ที่อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย จากสถาบันราชภัฏสวนดุสิต เมื่อปี พ.ศ. 2538 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2540 และจบในปีการศึกษา 2542

ปัจจุบันรับราชการ ตำแหน่งอาจารย์ 1 ระดับ 3 โรงเรียนอนุบาลบ้านเพนียด อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย